

Límit de canvi
acceptable (LCA) del
turisme de Barcelona
document executiu

Lluís Coromina

José Antonio Donaire

Núria Galí

Joaquim Majó

Sergi Nuss

Konstantina Zerva

Barcelona, desembre 2022

Ajuntament de
Barcelona

Universitat de Girona
Institut de Recerca en Turisme

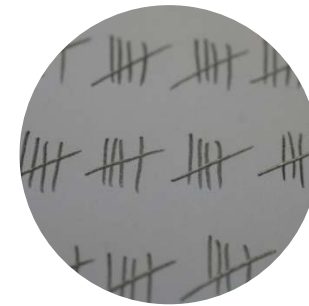
An aerial photograph of a densely populated city, likely Barcelona, showing a grid-like street pattern and a river (the Riera de Cardener) winding through the urban landscape. The buildings are mostly multi-story with red-tiled roofs. A blue semi-transparent box is overlaid on the bottom left corner of the image.

Presentació

Capacitat de càrrega

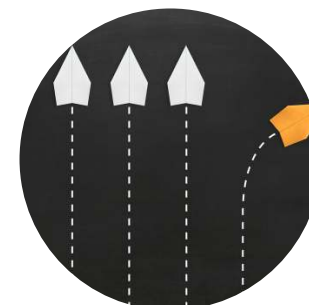
La capacitat de càrrega significa diferents coses per a diferents persones. No hi ha una definició universal, sinó una extrema diversitat de concepcions

No és possible fixar un valor llindar (un "nombre màgic") per sota del qual la destinació no pateix els efectes del turisme i per sobre del qual l'increment de visitants generarà una relació cost - benefici negativa.

La capacitat de càrrega varia segons el model de destinació desitjable, la relació entre el turisme i la resta d'activitats de la destinació i els criteris que emprem en la seva avaluació. Indicadors diferents produiran resultats diferents i un mateix indicador es pot llegir de diverses maneres.

L'establiment d'una capacitat de càrrega crea la ficció d'objectivitat o de criteri científic a una decisió que és essencialment política. La capacitat de càrrega no és una propietat immanent dels llocs, sinó una decisió dels actors que intervenen en la gestió de la destinació.

Hi ha quatre formes de mesurar la capacitat de càrrega, que són el criteri físic, l'ambiental, el criteri econòmic i el social. La literatura científica s'ha centrat essencialment en aquest darrer: Hi ha sobreturisme quan es percep sobreturisme (ja siguin els residents o els turistes).

Límit de canvi acceptable

El centre d'interés es desplaça de la quantitat de turistes admesa als canvis tolerables. És la definició dels canvis que no es volen assumir, la fixació de les línies vermelles, la que determina el nombre de màxim de visitants d'un territori.

Metodològicament, això implica dos processos complementaris. En primer lloc, identificar l'impacte del turisme en una sèrie d'indicadors de referència; i, en segon lloc, estimar els canvis que poden donar-se en aquests indicadors com a conseqüència de possibles creixements o reduccions.

L'experiència de càlcul de capacitat de càrrega demostra que les relacions entre el turisme i els seus impactes són complexes i dinàmiques. Per això, el sistema d'indicadors i l'estimació dels canvis previstos ha d'estar permanentment revisada amb l'aportació de noves dades i amb les evidències empíriques dels canvis efectius.

La decisió sobre els llindars de tolerància, els canvis màxims que una destinació pot assumir, és una decisió de caràcter polític. És la governança de la destinació, la participació dels diversos agents, la que ha de fixar aquelles línies vermelles i, en conseqüència, els valors màxims de visitants que hauria de rebre la destinació.

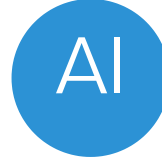
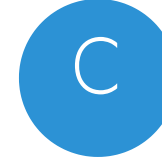

No hi ha un perfil únic de turista, sinó una diversitat de casos que afecten de forma desigual en els diversos indicadors. Cada perfil de turista (nacionalitat, motivació, forma d'allotjament,) impacta d'una manera o una altra en el conjunt d'indicadors. Per tant, la gestió de la destinació no només ha de tenir en compte el nombre màxim de visitants que satisfà millor els canvis tolerables definits en un procés social, sinó també els perfils de visitants que millor s'adapten a cada objectiu.

An aerial photograph of a dense urban neighborhood, likely in Barcelona, Spain, showing a complex arrangement of buildings with red-tiled roofs and narrow streets. A large blue rectangular box is overlaid on the left side of the image, containing white text. The text reads "El nombre de turistas".

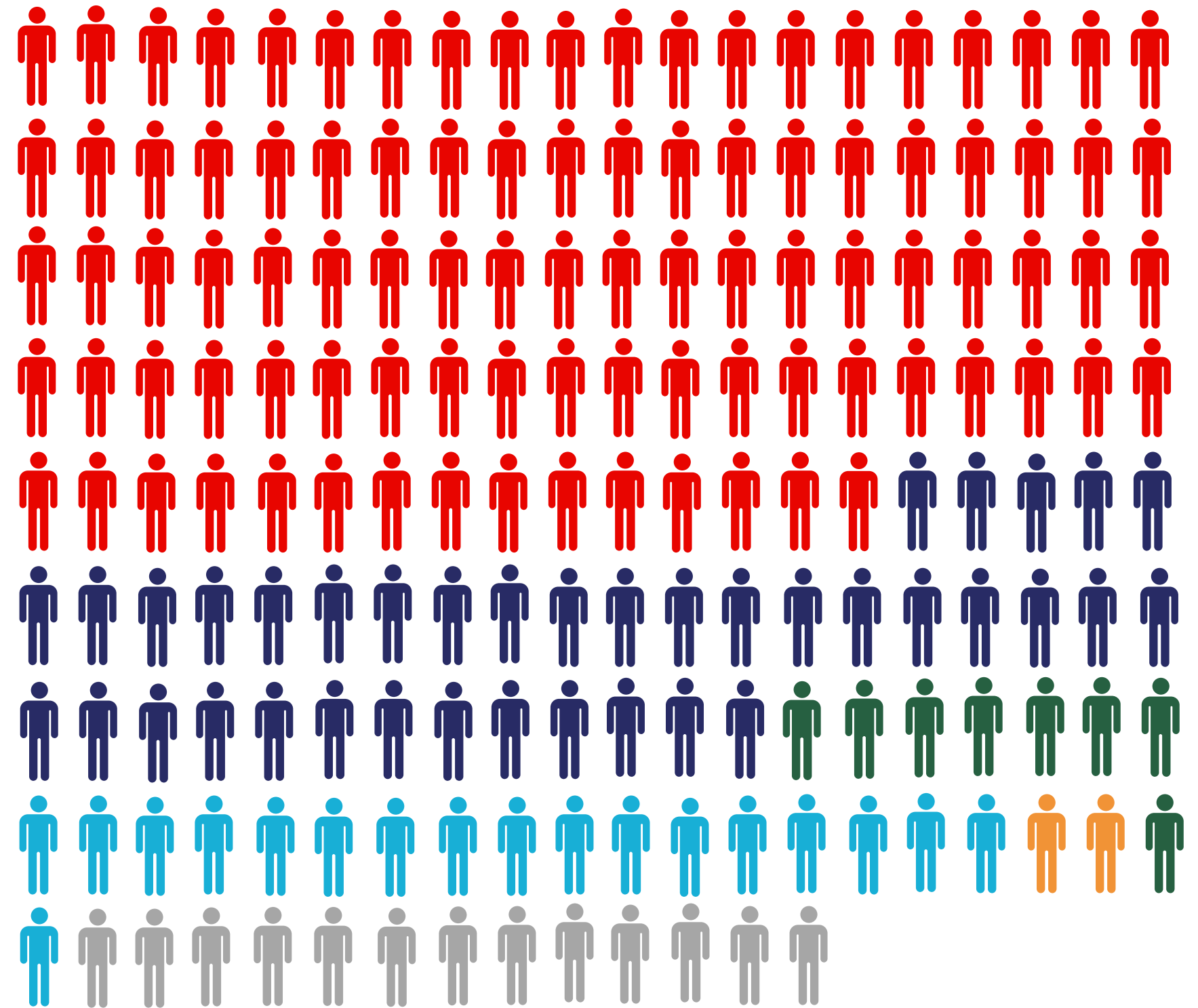
El nombre de
turistas

Turistes

	 Hotels	 Pensions	 Apartaments	 HUTs	 Albergs	 Cases
 Turistes	9.472.562	770.151	230.436	3.780.060	1.266.485	1.835.309
 Nits	19.852.416	1.740.962	781.006		2.786.267	
 Jornades	29.364.942	2.510.692	1.011.614	16.254.258	4.052.732	9.176.545
 Turistes dia	80.451	6.878	2.772	44.532	11.103	25.877

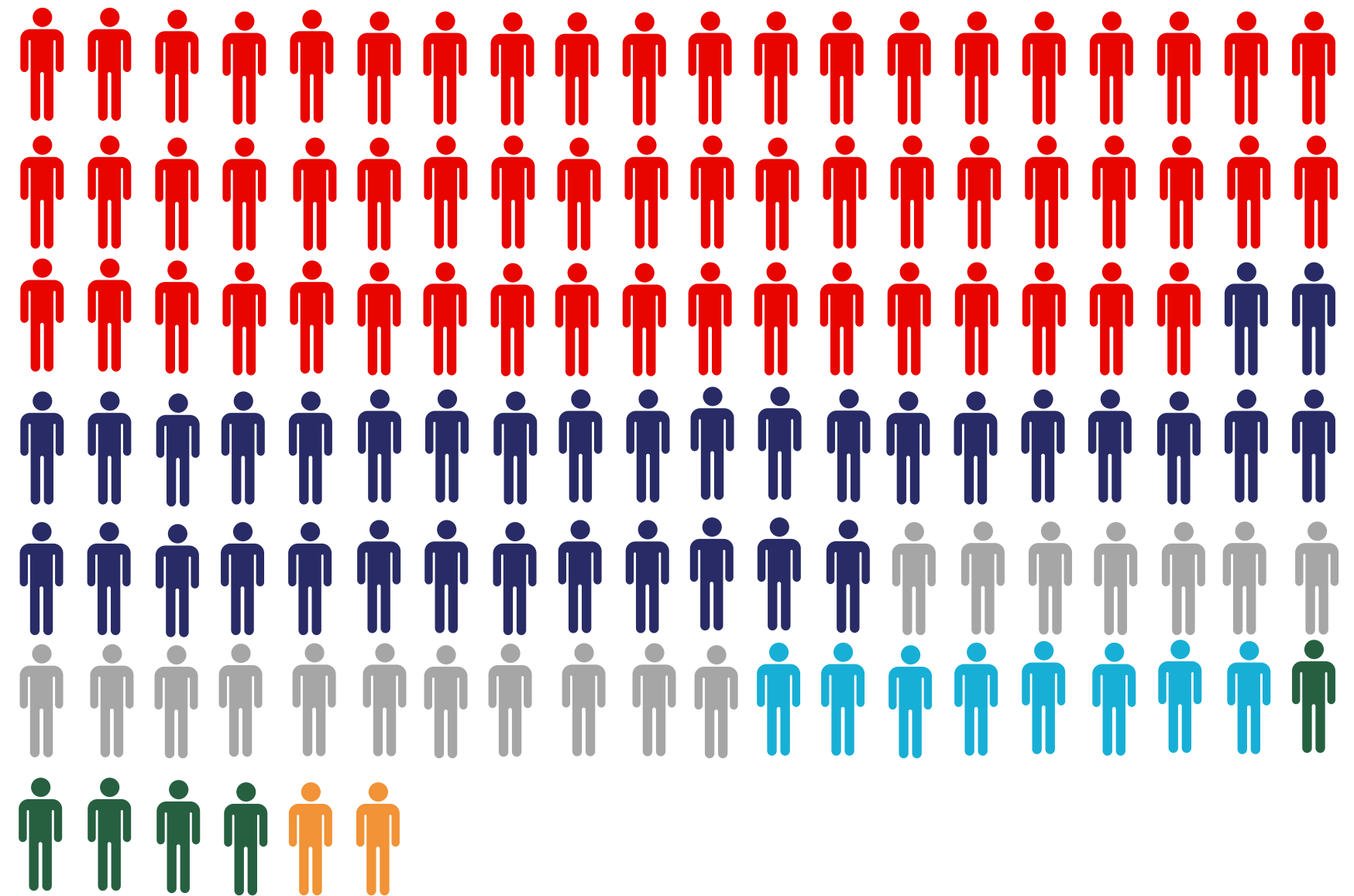
Turistes

El 2019 (un any rècord) Barcelona va acollir 17,4 milions de turistes. Prop de la meitat dels turistes estan allotjats en hotels. Els habitatges d'ús turístic representen aproximadament uns 3,8 milions de turistes. En els darrers anys, ha crescut el pes relatiu de les estades en cases particulars.

Estades

Els estudis turístics es basen en les nits dels visitants, però en realitat un turista fa una estada a la destinació que és un dia més que les pernoctacions. Les estades són per tant $E = T \times (N + 1)$. El 2019, es van realitzar 62 milions d'estades turístiques, de les quals prop de la meitat es corresponen a turistes allotjats en els hotels i uns 32 milions als turistes que s'allotgen en habitatges d'ús turístic. El pes relatiu de les cases particulars és elevat (uns 18 milions d'estades) perquè l'estada mitjana en aquesta tipologia és molt rellevant. La resta de formes d'allotjament tenen una significació inferior.

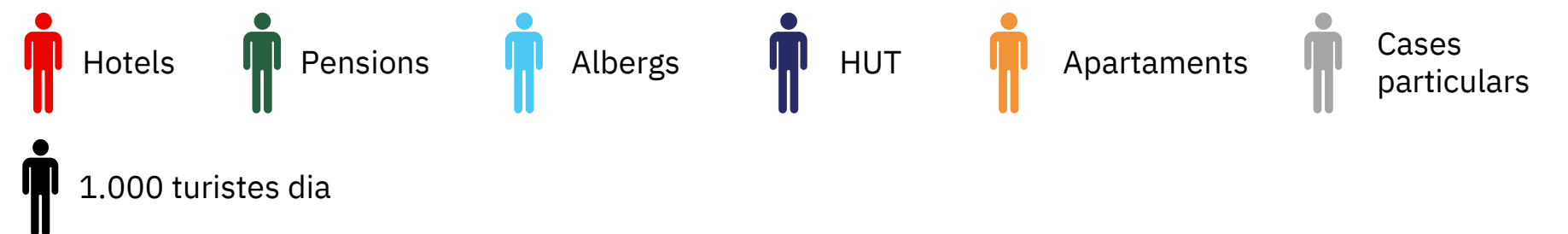
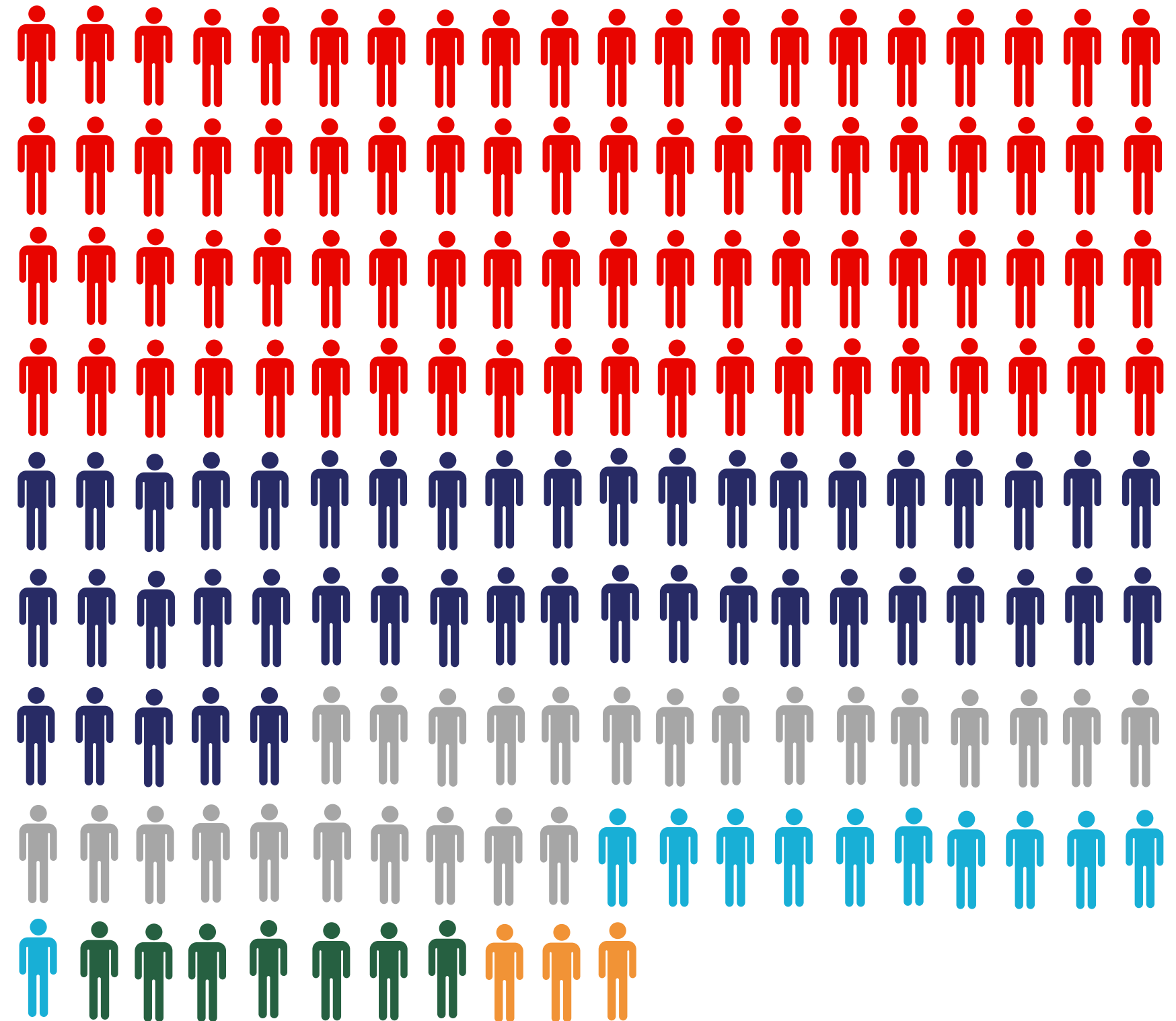

Nombre de visitants

Turistes dia

Un dia promig a Barcelona hi ha uns 171.000 turistes allotjats a la ciutat. La meitat dels turistes estan allotjats en hotels i una quarta part ha optat per un habitatge d'ús turístic. Uns 25.000 turistes estan allotjats en cases particulars. És també rellevant el pes relatiu dels visitants allotjats en albergs i pensions.

Turistes excursionistes

Els turistes excursionistes són els turistes que no pernocten a la ciutat de Barcelona, però que hi fan una estada. No són turistes de la ciutat de Barcelona, perquè no empen cap allotjament de la ciutat, però sí hi fan una estada, de manera que comparteixen l'espai amb la resta d'usuaris de la ciutat. Poden ser turistes metropolitans, turistes excursionistes o creueristes excursionistes.

Els turistes metropolitans són els turistes allotjats a la resta de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, que fan una estada turística a la ciutat de Barcelona.

Els turistes excursionistes en sentit estricto són aquells que estan allotjats en altres marques turístiques del país (Costa Brava, Costa Daurada, Costa de Barcelona) i fan una estada a la ciutat de Barcelona.

Els creueristes excursionistes són o bé aquells creueristes que realitzen una escala a la ciutat (han embarcat en un altre port o bé que han embarcat a la ciutat i abans de l'itinerari han fet una visita a la ciutat, però no hi han pernoctat).

Turistes excursionistes

El 2019 més de 10 milions de turistes allotjats fora de Barcelona van visitar la ciutat. La major part d'ells estaven allotjats en una localitat de les marques litorals turístiques del país. Uns 2,5 milions de turistes a la ciutat de Barcelona estan allotjats en un altre municipi de l'Àrea Metropolitana de Barcelona; aquest procés de *metropolització* del turisme de la ciutat és un dels processos més rellevants de la dinàmica turística de la darrera dècada.

	Nombre	%
Turistes metropolitans	2.432.514	23, 17
turistes excursionistes	6.364.653	60, 63
Creuristes excursionistes	1.700.276	16, 20
Total	10.497.443	100

Excursionistes

L'Organització Mundial del Turisme (OMT) considera que un excursionista és un visitant que no pernocta a la destinació. Els visitants són les persones que superen el seu espai habitual per una activitat no remunerada en destinació. D'acord amb aquesta definició oficial, podem considerar que són excursionistes totes les persones que es desplacen a Barcelona des de la resta de municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (l'espai habitual), sempre i quan la seva motivació no sigui laboral.

Si considerem la definició de l' OMT, tots els desplaçaments des de l' AMB a Barcelona per motius no laborals compra, gestions, visita a familiars, oci... serien excursionistes. Amb aquesta definició, uns 77.000 excursionistes en dia laborable i uns 79.000 els caps de setmana i els festius visitarien la ciutat diàriament.

Habitualment, s' ha associat el concepte d' excursionista als desplaçaments d' oci. Si considerem aquest criteri en sentit estricte, el nombre diari d' excursionistes seria d' uns 10.000 els dies laborables i més de 22.000 durant el cap de setmana i els festius.

Visitants

La ciutat de Barcelona va rebre 17 milions de turistes que pernocten a la ciutat i uns 10 milions que hi pernocten fora. A banda, uns 29 milions d'excursionistes (amb el criteri OMT) van visitar la ciutat durant 2019. Això representa uns 100 milions de jornades, dels quals el 60% es corresponen als turistes allotjats a la ciutat i uns 30 milions als excursionistes.

	Arribades	Jornades	Visitants dia
Turistes	17.355.003	62.370.802	170.877
Turistes excursionistes	10.497.443	10.497.443	28.760
Excursionistes	28.899.970	28.899.970	79.178
Total	56.752.416	101.768.215	278.815

Nombre de visitants

Visitants dia

Un dia promig la ciutat de barcelona acull uns 280.000 visitants, dels quals 170.000 són turistes allotjats a Barcelona i uns 30.000 són turistes allotjats fora de Barcelona (turistes excursionistes). A banda, la ciutat acull diàriament uns 80.000 excursionistes, que serien uns 20.000 si només considerem les arribades a la ciutat per motiu d'oci.

Turistes

Turistes excursionistes

Excursionistes

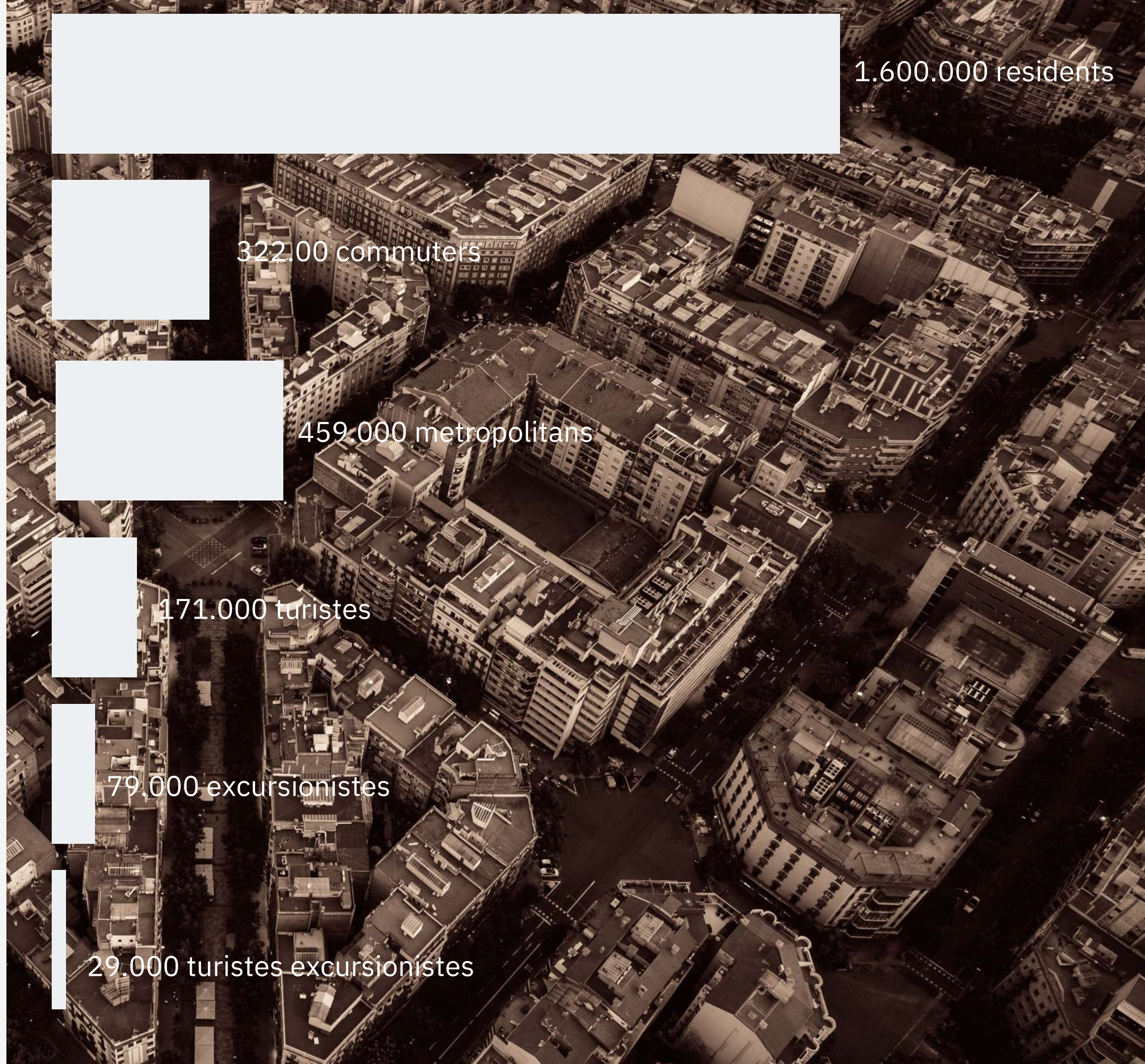
1.000 visitants dia

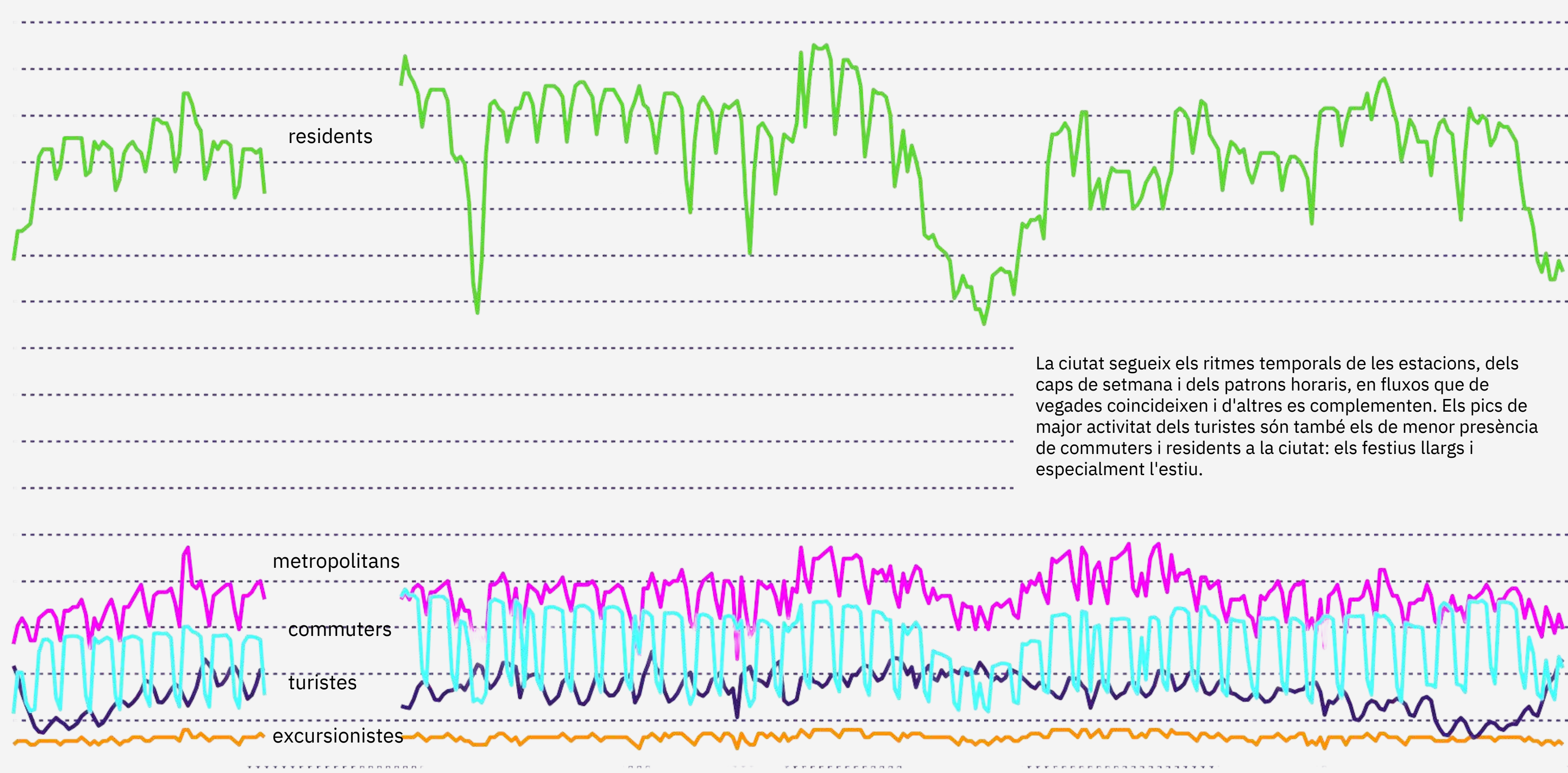
Nombre de visitants

Els usuaris de la ciutat

Un dia promig a la ciutat de Barcelona hi ha 2,6 milions de persones. La major part són residents, que representen més de la meitat dels 'usuaris' de la ciutat. També tenen una importància relativa molt significativa els commuters (les persones que treballen de forma regular a la ciutat però resideixen en un altre municipi) i especialment els fluxos metropolitans que no s'expliquen per motius laborals. Els visitants (turistes, excursionistes i excursionistes) representen el 10,5% dels usuaris de la ciutat.

Els ritmes de la ciutat

La ciutat segueix els ritmes temporals de les estacions, dels caps de setmana i dels patrons horaris, en fluxos que de vegades coincideixen i d'altres es complementen. Els pics de major activitat dels turistes són també els de menor presència de commuters i residents a la ciutat: els festius llargs i especialment l'estiu.

The background of the image is a close-up of a floor made of dark grey, square tiles. Each tile features a raised, circular pattern of interlocking rings, resembling a stylized flower or a geometric design. The tiles are arranged in a grid, and the lighting creates subtle shadows that emphasize the texture and depth of the pattern.

Capacitat de
càrrega física

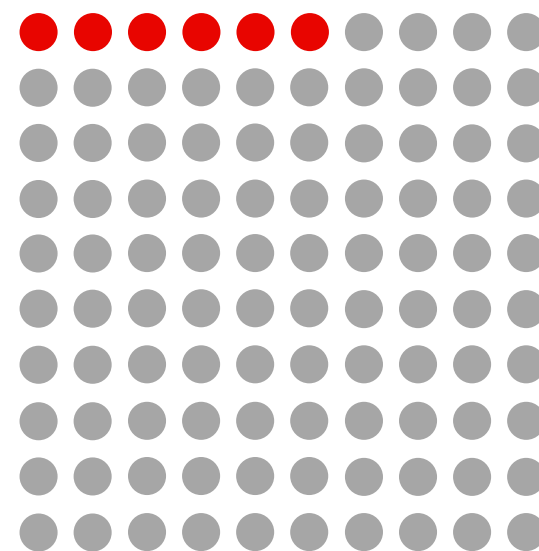
Densitat turística

Barcelona té una densitat turística mitjana de 1.687 turistes per km², que arriba fins el màxim de 2.586 turistes per km². El percentil 80 mostra el valor situat en la posició 80a., el que elimina l'efecte dels valors extrems i és un indicador emprat en la planificació dels espais. El p80 de la densitat turística se situa en uns 2.000 turistes per km². Si hi considerem el conjunt dels visitants, la densitat mitjana arriba a 2.700 persones per km² i el p80 supera els 3.000 visitants per Km².

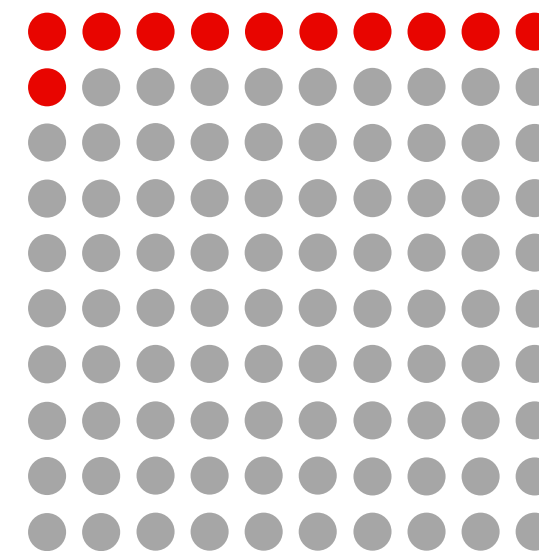
	Mitjana	Màxima	p80
Turistes	1.687	2.586	2.027
Turistes i turistes excursionistes	1.944	2.976	2.364
Visitants	2.724	3.845	3.162

Densitat relativa

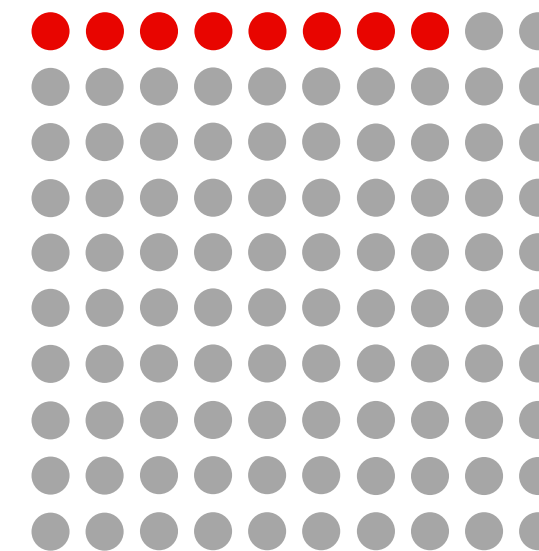
Els turistes representen un 6% dels usuaris de la ciutat, com mitjana, que es duplica en el valor màxim i se situa en un 8% en el p80. Si considerem tots els visitants (turistes, turistes excursionistes i excursionistes), el pes relatiu s'incrementa fins el 10%, amb un p80 del 12%. Els turistes excursionistes tenen una feble incidència en la densitat global.

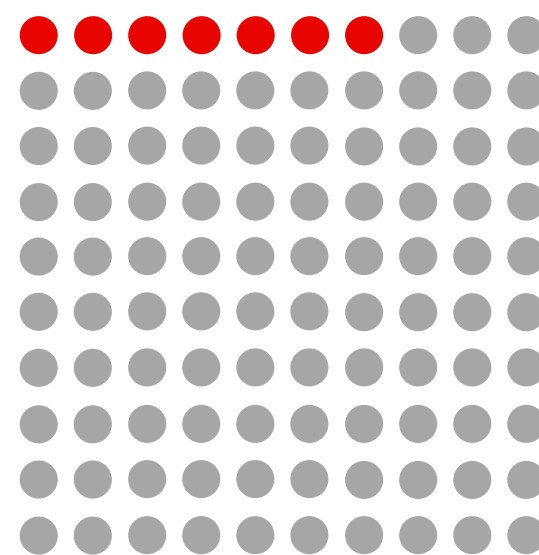
mitjana turistes

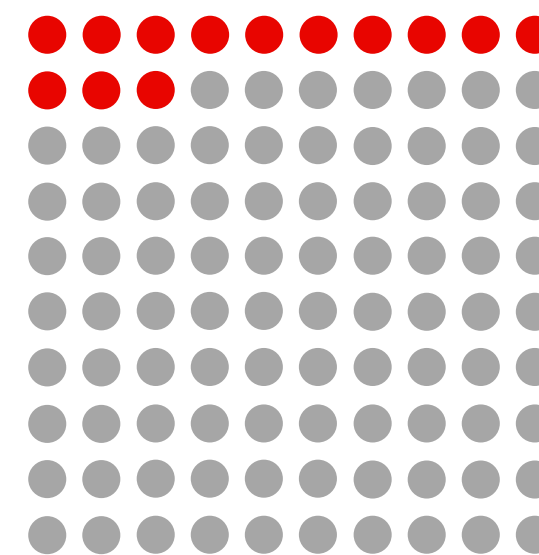
màxim turistes

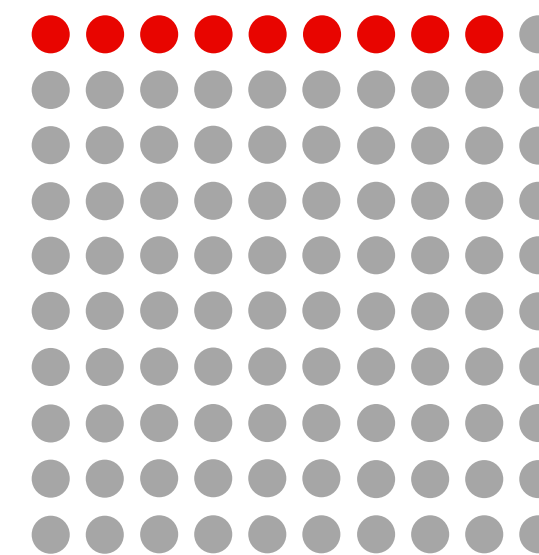
p80 turistes

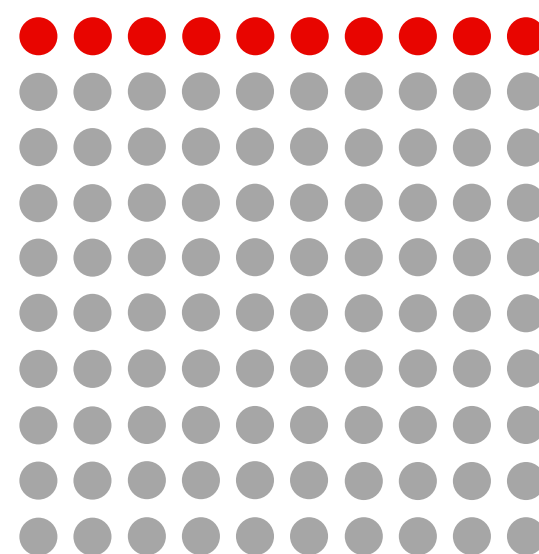
mitjana turistes i t. exc.

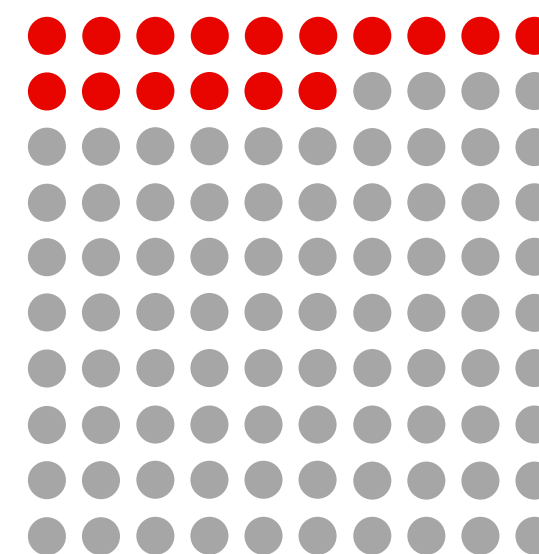
màxim turistes i t. exc.

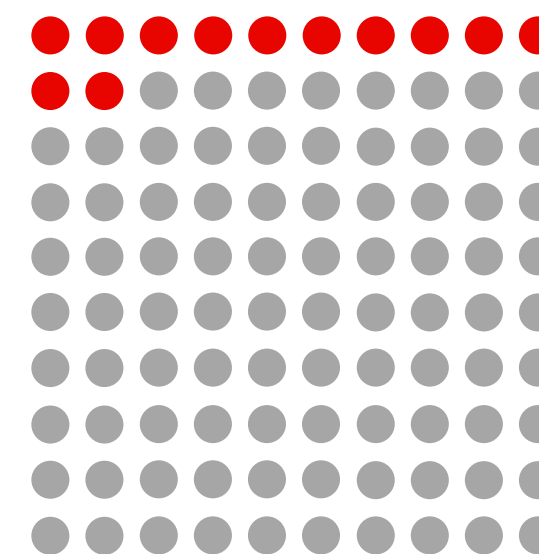
p80 turistes i t. exc.

mitjana visitants

màxim visitants

p80 visitants

Densitat turística diària per districte

Quatre dels deu districtes tenen una densitat turística superior a la mitjana. Sant Martí és un dels eixos de creixement del turisme en les dues darreres dècades a partir de l'eix olímpic i el fòrum i afavorit per la seva condició litoral. El districte de Gràcia és el segon eix de desenvolupament de l'activitat turística; tot i que el volum turístic és molt inferior al de Sant Martí, les reduïdes dimensions de l'espai donen lloc a una densitat significativa. El districte de l'Eixample té una superfície mitjana i un volum molt significatiu d'activitat, el que dona lloc a una densitat quatre vegades superior a la densitat mitjana. El principal indicador del desequilibri territorial és l'extrema concentració de l'activitat en un districte que creixé tancat entre muralles medievals i carrers estrets, Ciutat Vella. La densitat turística mitjana en el districte és de 14.000 turistes per kilòmetre quadrat.

	Mitjana	Màxim	p80
Ciutat Vella	14.177	21.861	17.139
Eixample	6.551	10.102	7.920
Sants - Montjuïc	655	1.011	792
Les Corts	1.249	1.926	1.510
Sarrià Sant Gervasi	154	238	187
Gràcia	2.692	4.150	3.254
Horta Guinardó	129	198	155
Nou Barris	106	164	128
Sant Andreu	104	160	125
Sant Martí	2.302	3.550	2.783

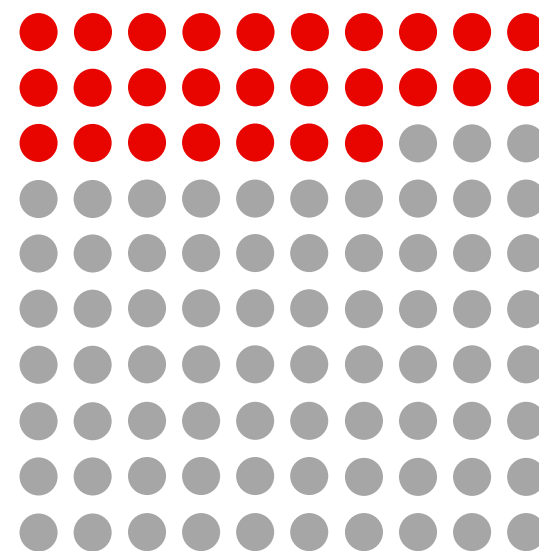
Densitat per districtes

El model turístic de Barcelona és dual, amb una zona de forta concentració i un espai amb molt poca pressió turística. Gràcia i Sant Martí són les zones de nova pressió, tal i com mostren els valors del percentil 80 de la densitat. Els turistes excursionistes tenen una incidència menor i es concentren en els districtes més turístics. Per contra, els excursionistes es distribueixen de forma més dispersa. L'Eixample és un espai on hi conflueixen tots els perfils d'usuaris.

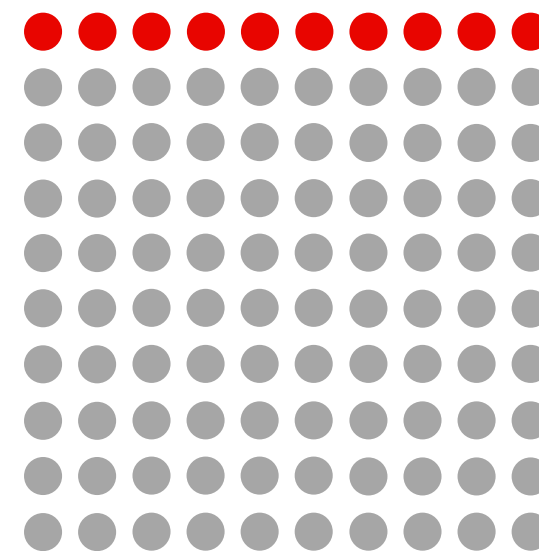
p80	turistes	turistes i t. exc.	visitants
Ciutat Vella	17.139	20.854	22.616
Eixample	7.920	9.417	12.699
Sants - Montjuïc	792	914	1.345
Les Corts	1.510	1.741	2.643
Sarrià Sant Gervasi	187	215	781
Gràcia	3.254	3.752	4.638
Horta Guinardó	155	179	663
Nou Barris	128	148	719
Sant Andreu	125	145	1.027
Sant Martí	2.783	3.210	4.019

Densitat relativa per districtes

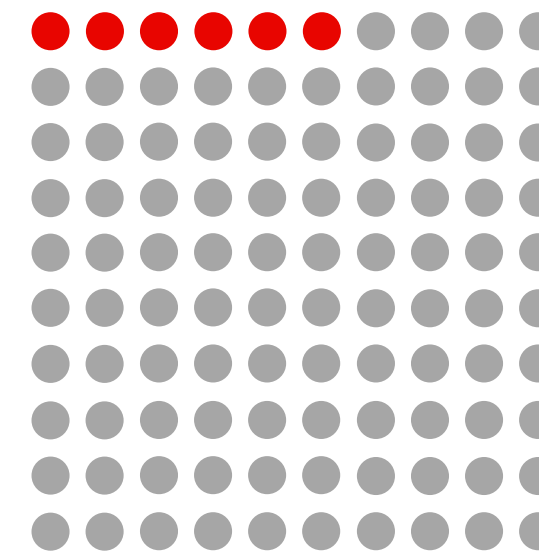
El percentil 80 de la densitat turística permet establir el llindar de màxima afluència si eliminem els casos extrems. És especialment intensa a Ciutat Vella, on una quarta part dels usuaris de l'espai són turistes. En un segon nivell, se situen els districtes de l'Eixample, Gràcia i Sant Martí, on és turista un de cada deu persones que utilitzen l'espai.

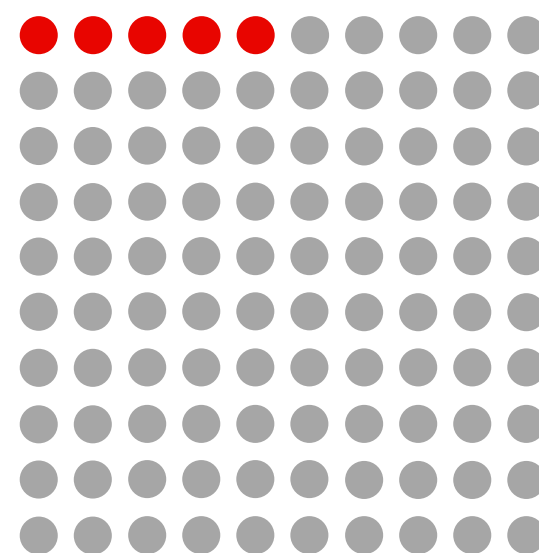
Ciutat Vella

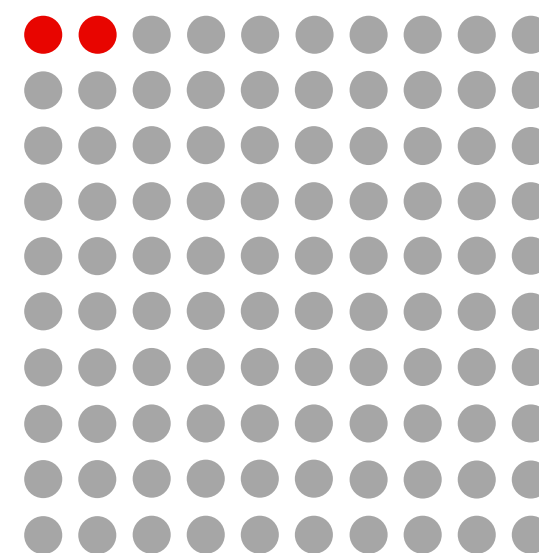
Eixample

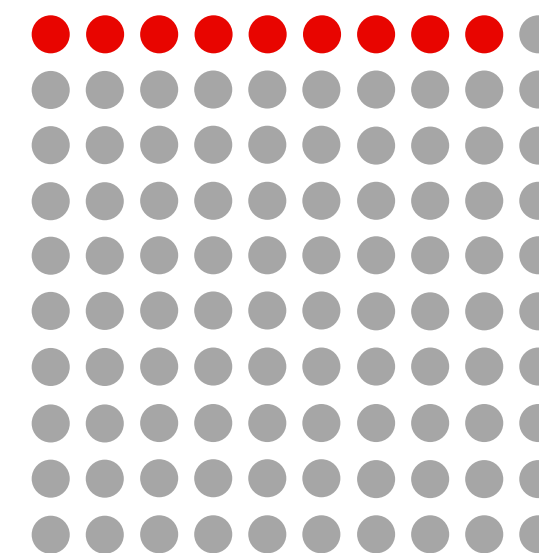
Sants - Montjuïc

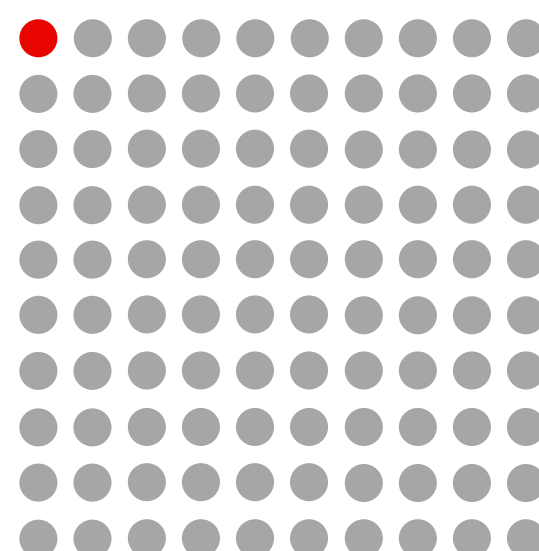
Les Corts

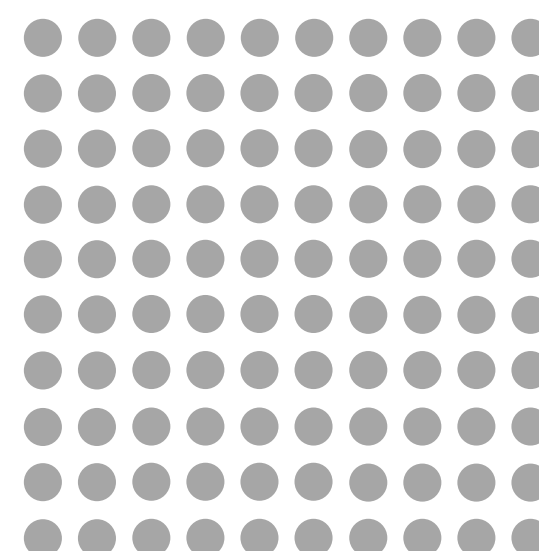
Sarrià Sant Gervasi

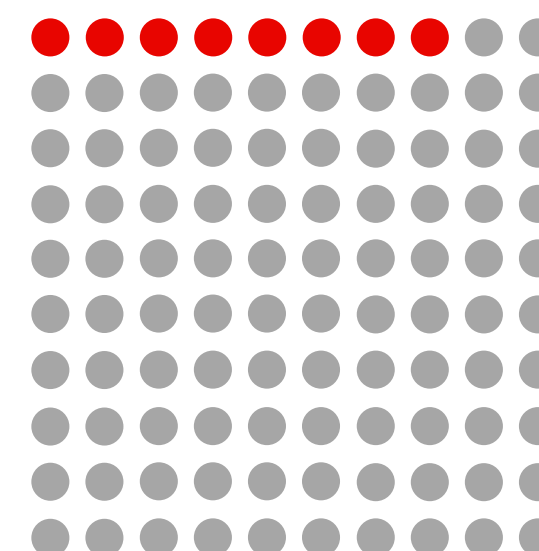
Gràcia

Horta Guinardó
Nou Barris

Sant Andreu

Sant Martí

Capacitat de
càrrega ambiental

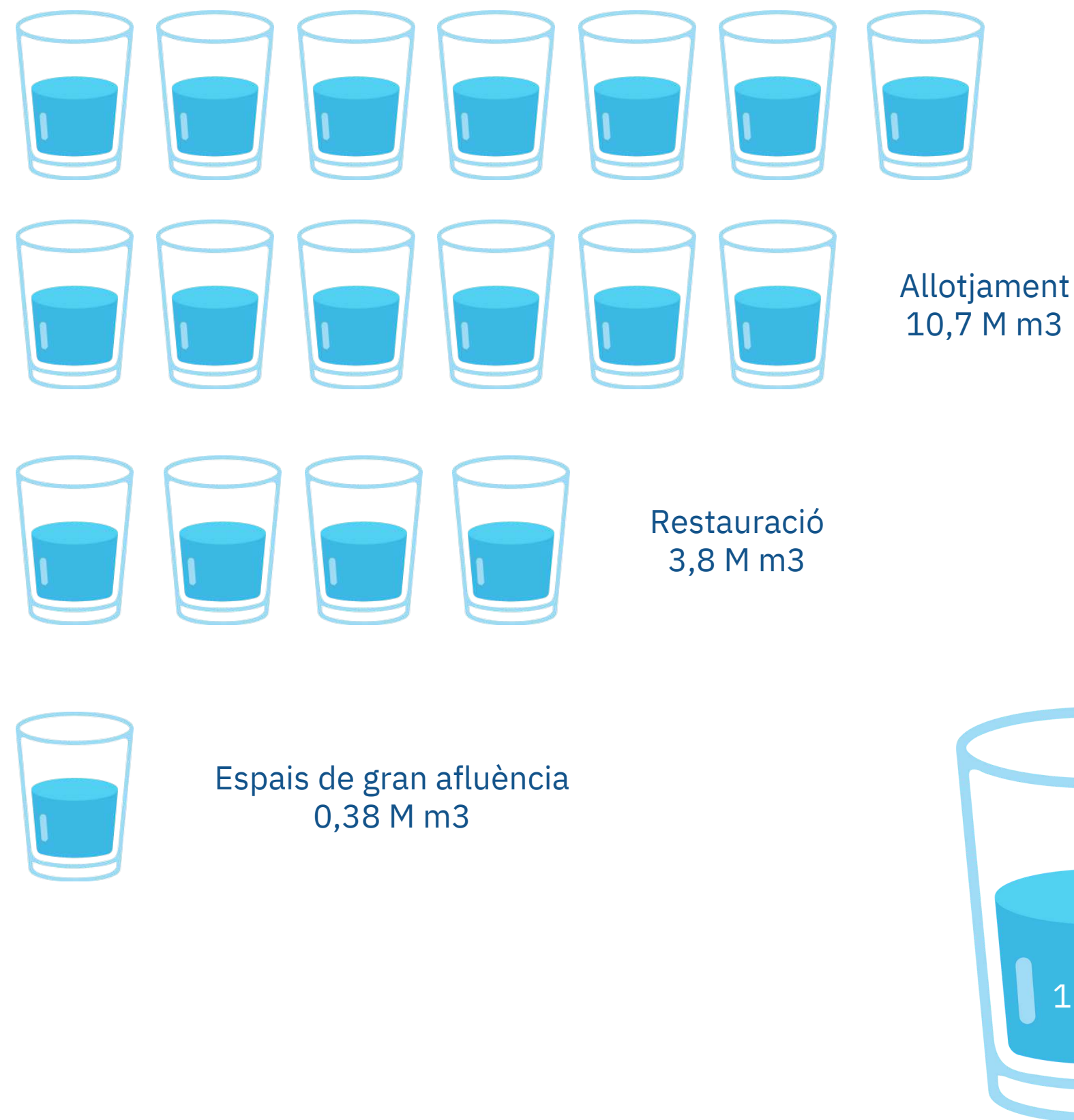
Consum d'aigua dels allotjaments

El consum global d'aigua en els allotjaments turístics és de 10,7 milions de metres cúbics d'aigua, el que representa un 9% dels 96,5 milions de metres cúbics consumits a Barcelona. D'acord amb aquest criteri, cada turista consumeix 238 litres per nit vinculat a l'allotjament, mentre que el consum local és de 107,3 litres.

	Nits	l/nit	Total (m3)
Hotels 5 estrelles	2.108.592	545,5	1.150.237
Hotels 4 estrelles	10.562.854	373,3	3.943.113
Hotels 3 estrelles	5.012.880	232	1.162.988
Hotels 2 estrelles	1.571.498	165,5	260.083
Hotels 1 estrelles	616.664	130,1	80.228
Pensions	1.740.541	146,0	254.119
Apartaments	781.178	146,0	114.052
HUTs	12.474.198	207,2	2.584.654
Albergs	2.786.267	130,1	362.493
Cases particulars	7.341.236	237,8	787.715

Pes relatiu del consum turístic d'aigua

El consum d'aigua derivat del turisme s'apropa als 15 milions de metres cúbics (14,996 m³), dels quals la major part s'expliquen per la despesa d'aigua dels allotjaments. Per això, el consum d'aigua dels excursionistes i dels turistes excursionistes és molt poc rellevant. Tenint en compte que el 2019 la ciutat de Barcelona va consumir 96,5 milions de metres cúbics, el pes relatiu del consum d'aigua turístic es pot estimar en un 15,5% del total de la ciutat.

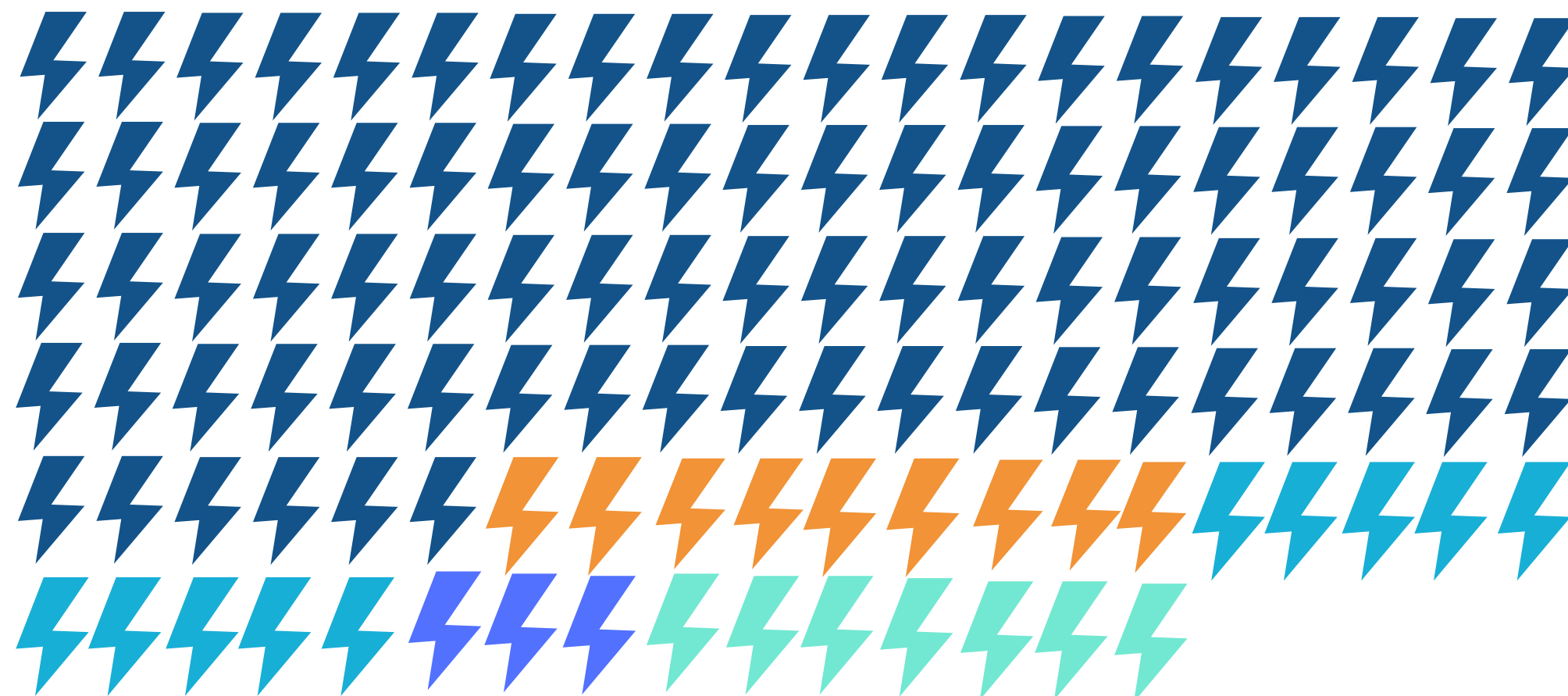
Consum d'energia dels allotjaments

El consum d'energia dels establiments d'allotjament s'estima en uns 851 Gwh; mentre que el consum global a la ciutat s'ha reduït durant la darrera dècada, el consum d'energia dels establiments d'allotjament s'ha incrementat. En el seu conjunt, representen un 8,87% del consum total d'energia a la ciutat. Els establiments amb major qualitat són els que tenen un major consum energètic per pernoctació.

	Electricitat	Gas natural	Gwh
Hotels 5 estrelles	78,63	53,37	132,00
Hotels 4 estrelles	218,65	177,03	395,68
Hotels 3 estrelles	65,37	42,21	107,58
Hotels 2 estrelles	9,18	10,39	19,57
Hotels 1 estrelles	2,92	3,69	6,61
Pensions	8,77	5,52	14,29
Apartaments	6,62	1,76	8,37
HUTs	105,66	39,54	145,20
Albergs	14,04	6,27	20,31
Cases particulars		1,65	1,65

Consum energètic dels visitants

El consum d'energia final necessària pel desenvolupament de les activitats dels turistes, dels turistes excursionistes i dels excursionistes a la ciutat de Barcelona el 2019 va superar els 1.100 Gw, si considerem l'allotjament, els equipaments d'oci i culturals i els desplaçaments interns. Tenint en compte que el 2019 la ciutat va consumir globalment 15.320 Gwh, el turisme representa un 7,39% del consum energètic de la ciutat, que és inferior al pes relatiu dels tres col·lectius en la ciutat. Aquest consum eficient s'explica sobretot perquè els turistes empen mitjans de transports interns sostenibles (desplaçaments actius o transport públic).

Allotjament

Espais de gran afluència

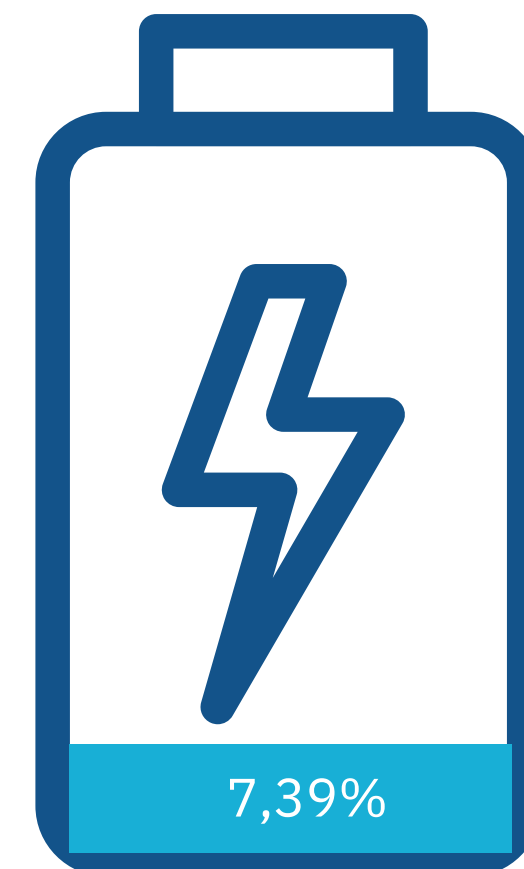
Desplaçaments interns turistes

Desplaçaments interns turistes excursionistes

Desplaçaments interns excursionistes

Generació de residus

El sector turístic s'estima que genera unes 79.000 tones de residus sòlids urbans. Els establiments de major categoria són els que generen un major valor de residus per visitant i nit. En el seu conjunt, el turisme representa un 10,11% des residus sòlids urbans.

	Nits	Kg/nit	Tones
Hotels 5 estrelles	2.108.592	5,47	11.534
Hotels 4 estrelles	10.562.854	1,98	20.914
Hotels 3 estrelles	5.012.880	1,98	9.926
Hotels 2 estrelles	1.571.498	1,31	3.112
Hotels 1 estrelles	616.664	1,31	808
Pensions	1.740.541	1,31	1.023
Apartaments	781.178	1,31	1.023
HUTs	12.474.198	1,31	16.341
Albergs	2.786.267	1,31	3.650
Cases particulars	7.341.236	1,31	9.617

Emissions

Hi ha dos criteris per imputar les emissions de CO2 equivalent del transport: En origen o en destinació. En el primer cas, les emissions del vol s'assignen al país o territori d'origen. En el segon cas (que és el que emprarem en aquest informe), s'assignen a la destinació.

Els vols generen una mitjana d' emissions de 104, 2 grams per passatger i kilòmetre, que varia segons el model, el grau d' ocupació, el recorregut i les escales.

L' automòbil és un mitjà que genera moltes emissions 113, 5 grams per passatger i km , que es redueix amb l' eficiència dels vehicles, el grau d' ocupació i l' electrificació.

Els creuers tenen un alt nivell d' emissions, per sobre del vehicle privat o de l' avió. El pla de MARIPOL preveu una reducció de les emissions del 40% pel 2030.

Emissions

L'OMT estima que en el conjunt del planeta, les emissions pel transport representen el 75% del total dels GEH del sistema turístic. Les previsions pel 2030 dibuixen un increment de les emissions de GEH del 45% entre el 2016 i el 2030, malgrat l'increment de l'eficiència de tots els mitjans de transport.

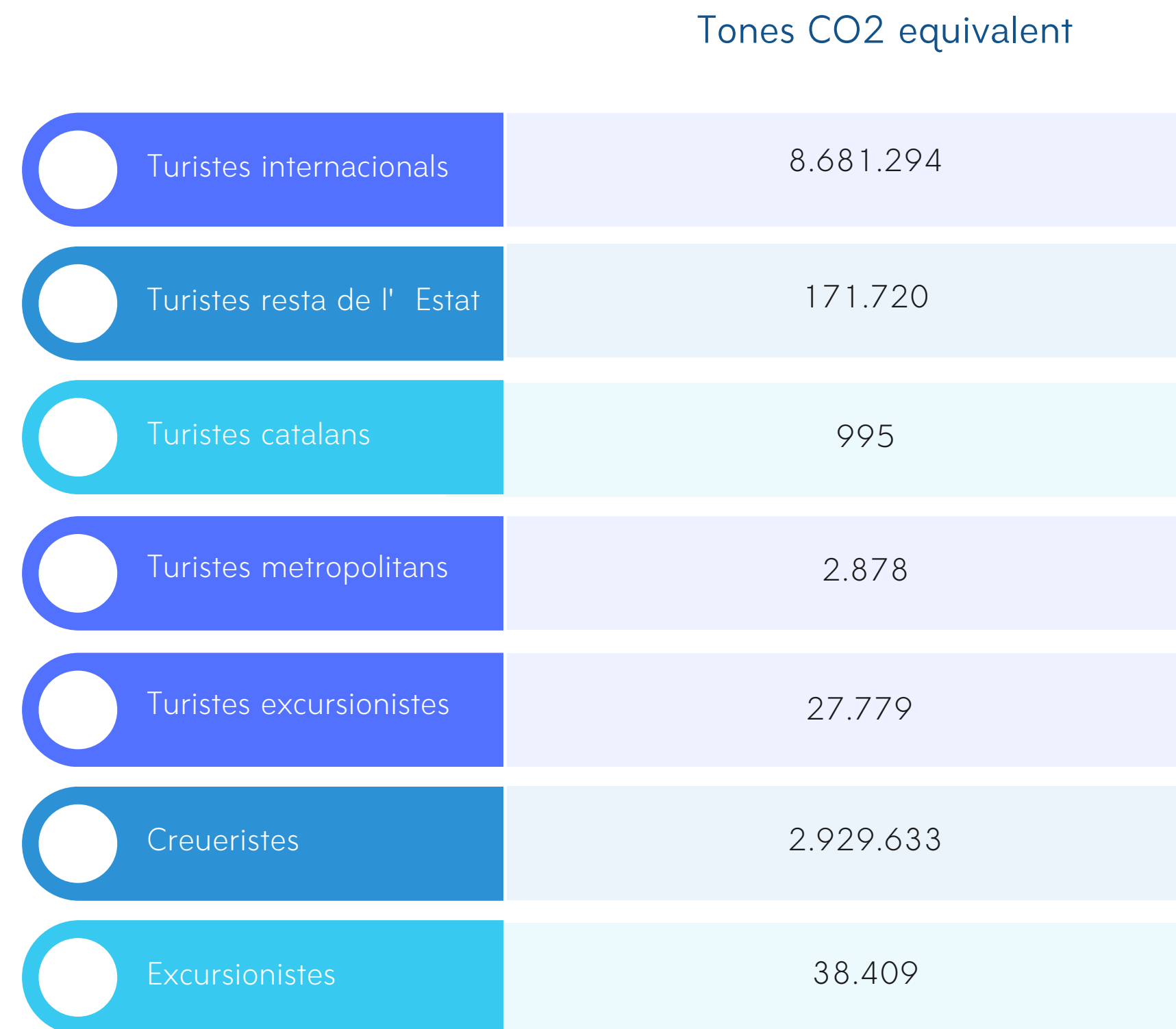
El bus és un mitjà molt eficient perquè facilita el transport de contingents mitjans, de porta a porta. L'OMT estima unes emissions de 30 grams per km. i passatger.

El tren és el transport més eficient per l'electrificació de la xarxa. L'ús d'electricitat verda de les companyies redueix a nivells molt baixos les emissions del ferrocarril.

Emissions de gasos d'efecte d'hivernacle del transport turístic

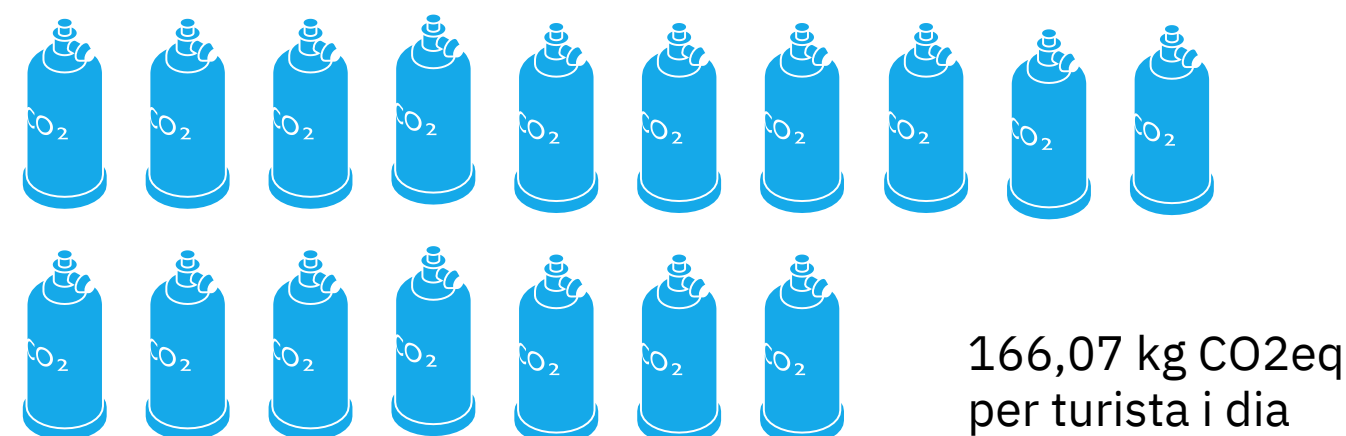
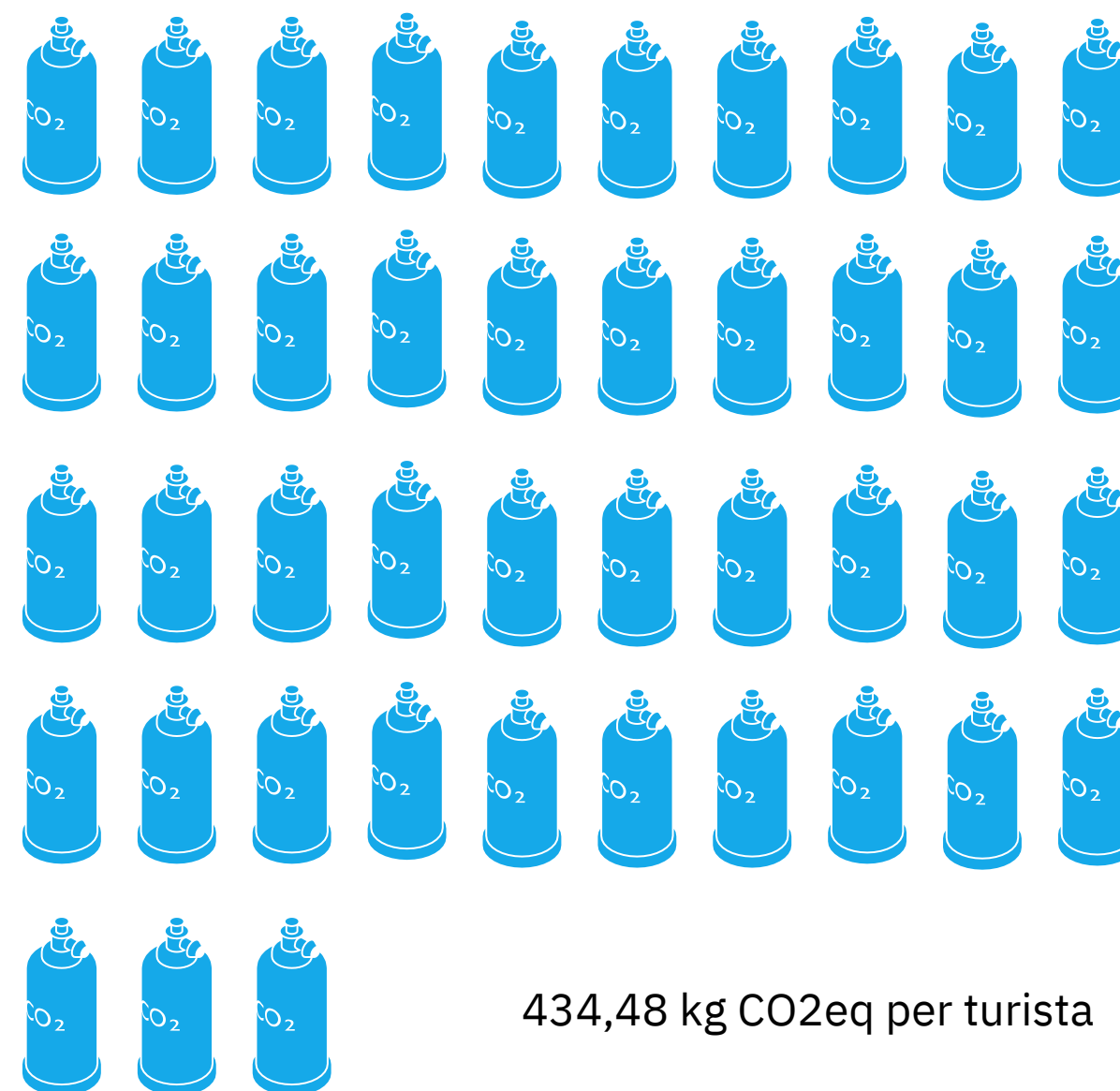
El model turístic de Barcelona es caracteritza per una forta incidència del turisme internacional, sobretot de llarga distància. Això explica el volum d'emissions dels turistes internacionals, tant en les arribades per avió com en els recorreguts de creuer. En aquest darrer, s'han assignat a Barcelona les emissions de tot el recorregut dels creuers que surten del port de la ciutat. La resta de visitants tenen un volum d'emissions molt reduït per la proximitat i per la utilització de mitjans de baixes emissions.

Emissions per turista

El transport des de l'origen a la ciutat és el principal factor d'emissió de GEH del turisme a Barcelona. Si considerem els creuers, el transport representa el 97,5% de les emissions del turisme. Això vol dir que cada turista genera uns 434 kg de CO2 equivalent pel conjunt del seu viatge, que representen uns 166 kg per cada dia d'estada.

Si no imputem a Barcelona els efectes de les emissions del transport des de l'origen, un turista emet durant la seva estada uns 9,95 Kgs de CO2 per persona; pel conjunt dels visitants, les emissions són de 5,39 kgs.

A row of white, dome-shaped structures with arched openings, set against a clear blue sky. The structures are arranged in a line, receding into the distance. Each structure has a pointed top and a wide, arched opening at the base. The material appears to be a light-colored stone or concrete. The sky is a uniform, clear blue.

Capacitat de
càrrega econòmica

LCA Capacitat de càrrega econòmica

Despeses dels turistes

El turisme és un sector que s'explica essencialment des de la perspectiva de la demanda. És el comportament de la despesa del turista el que ens permet dimensionar l'activitat econòmica que genera la seva estada. Un turista pot incidir en el transport (un taxi), en els serveis professionals (un traductor intèrpret), en els serveis educatius (un seminari universitari), en el sector artesanal (l'adquisició d'un joc de ceràmica), en l'àmbit sanitari (una revisió oftalmològica), en el sector immobiliari (una segona residència) o en el financer.

Les despeses relacionades amb el transport són les més elevades del viatge. La major incidència es dona entre els turistes internacionals, especialment transcontinentals. El valor mig és 355 euros per visitant,

Les despeses relacionades amb l' allotjament varien molt d' acord amb la tipologia i els dies d' estada. La despesa mitjana és de 60 euros per persona i dia.

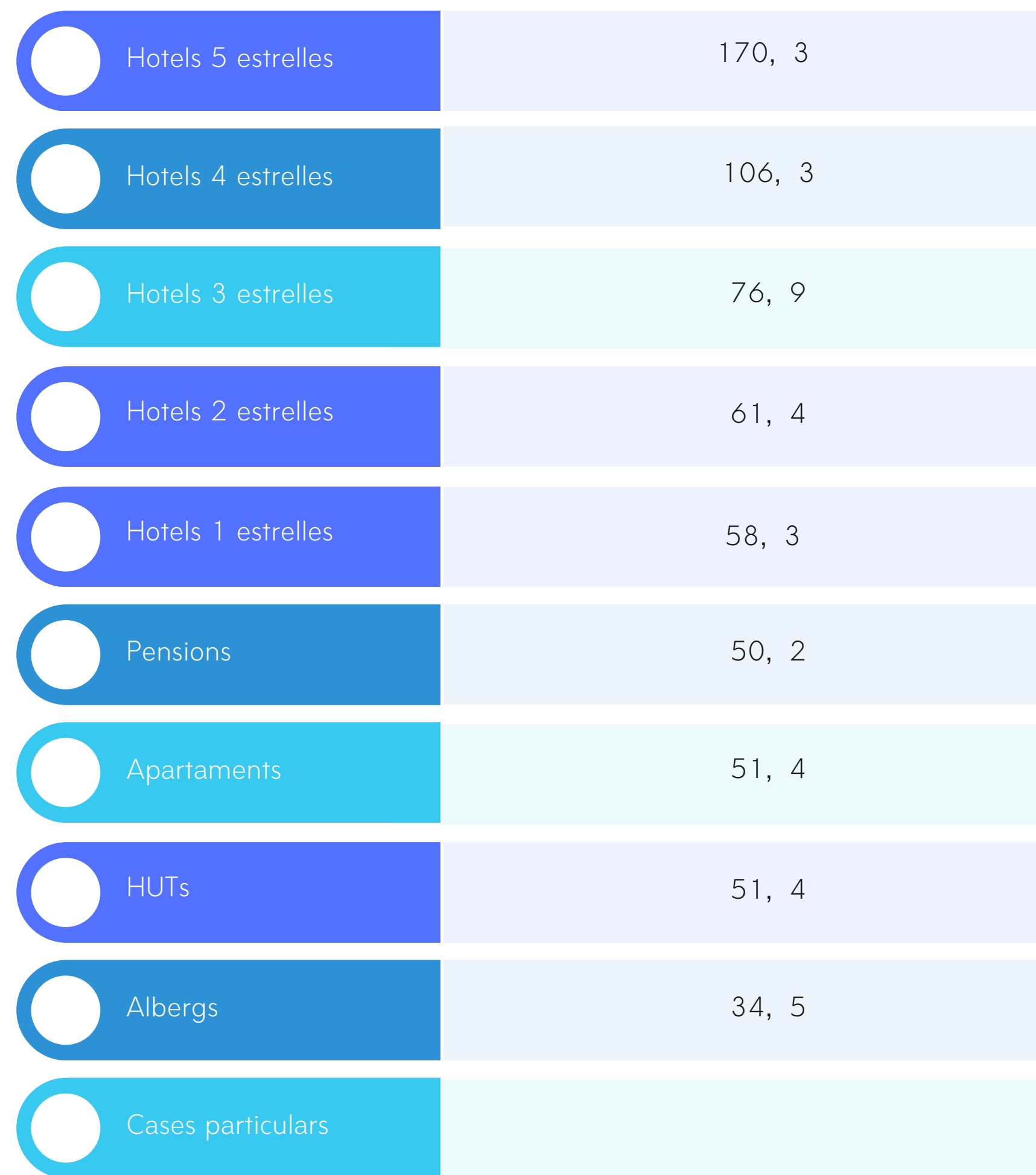

Les despeses a la destinació inclouen la restauració, les compres, la cultura i el transport. És la despesa amb una major dispersió.

Despesa en allotjament

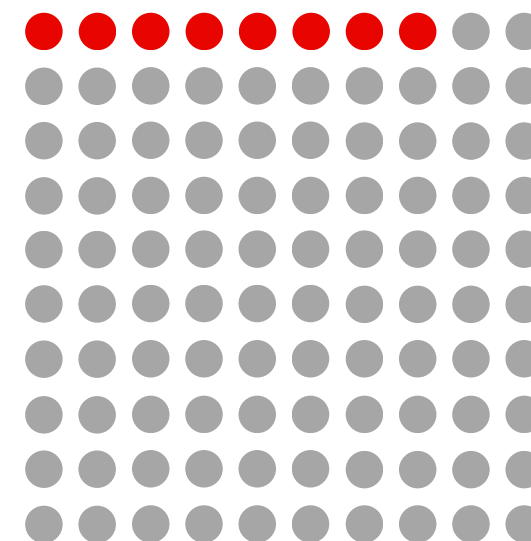
La partida d'allotjament és la que té un valor mig més reduït. En aquest cas, les diferències més significatives es donen entre les tipologies d'allotjament. La despesa per visitant i dia en l'hotel duplica la despesa de la resta de formes d'allotjament. Els albergs són la forma d'allotjament més econòmica, amb poc més de 34 euros per persona i dia, si excloem lògicament les estades en cases de familiars i amics.

Despesa per persona i nit

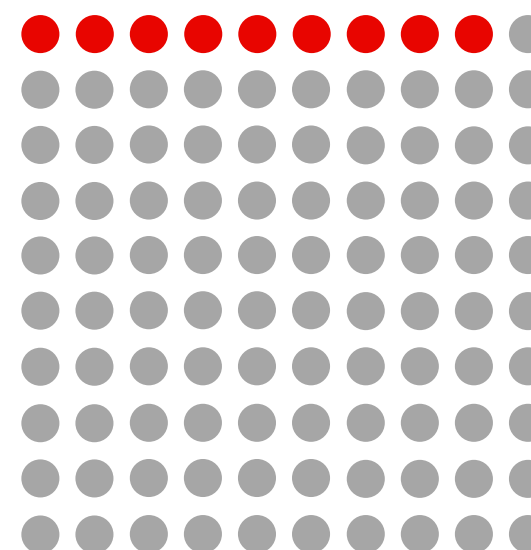
Pes de la despesa turística en el PIB

S'ha considerat el pes del turisme sense incloure les despeses derivades del transport, si bé una part dels moviments dels passatgers afecta directament l'economia de la ciutat. Aquest valor fa referència a l'impacte directe, però no s'hi inclouen els impactes indirectes i els induïts, que són el resultat de l'efecte multiplicador del turisme. El pes de la despesa turística en el PIB és molt inferior al pes del turisme en el PIB de Barcelona.

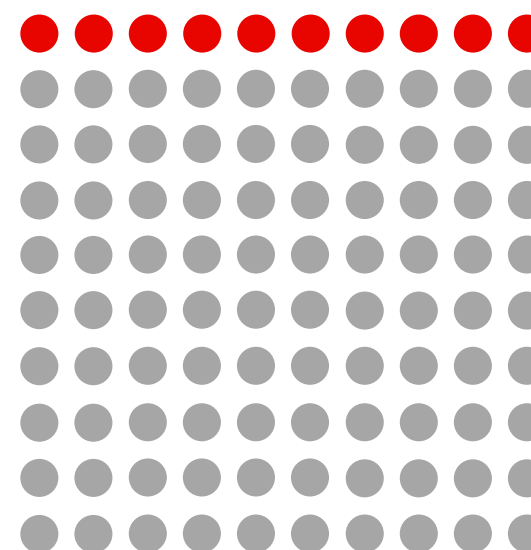
Turistes

La despesa directa dels turistes representa un volum de prop de 8.000 milions d' euros, que és un 7,78% del PIB de la ciutat. La major part de la despesa es relaciona amb activitats a la ciutat: cultura, comerç, restauració, transport.

Turistes i turistes exc.

Els turistes excursionistes tenen una despesa de 841 milions d' euros que afecta tots els sectors excepte l' allotjament. Els turistes a la ciutat generen una despesa que representa el 8,75% del PIB de la ciutat.

Visitants

Si considerem tots els visitants, és a dir, si incorporem la despesa dels excursionistes, el volum de la despesa és de 1.408 milions d' euros, un 10,36% del PIB de la ciutat.

Capacitat de
càrrega social

Capacitat de càrrega social

En els darrers anys, la capacitat de càrrega s'ha basat sobretot en el component social. Atesos els problemes per delimitar un nombre màxim amb criteris objectius, es considera que una destinació ha arribat al seu llindar màxim quan així ho perceben o bé els residents o bé els turistes mateixos.

La capacitat de càrrega des de la perspectiva dels residents considera que una destinació ha arribat al seu llindar màxim quan els residents perceben que el turisme té un balanç negatiu en la relació entre beneficis i costos.

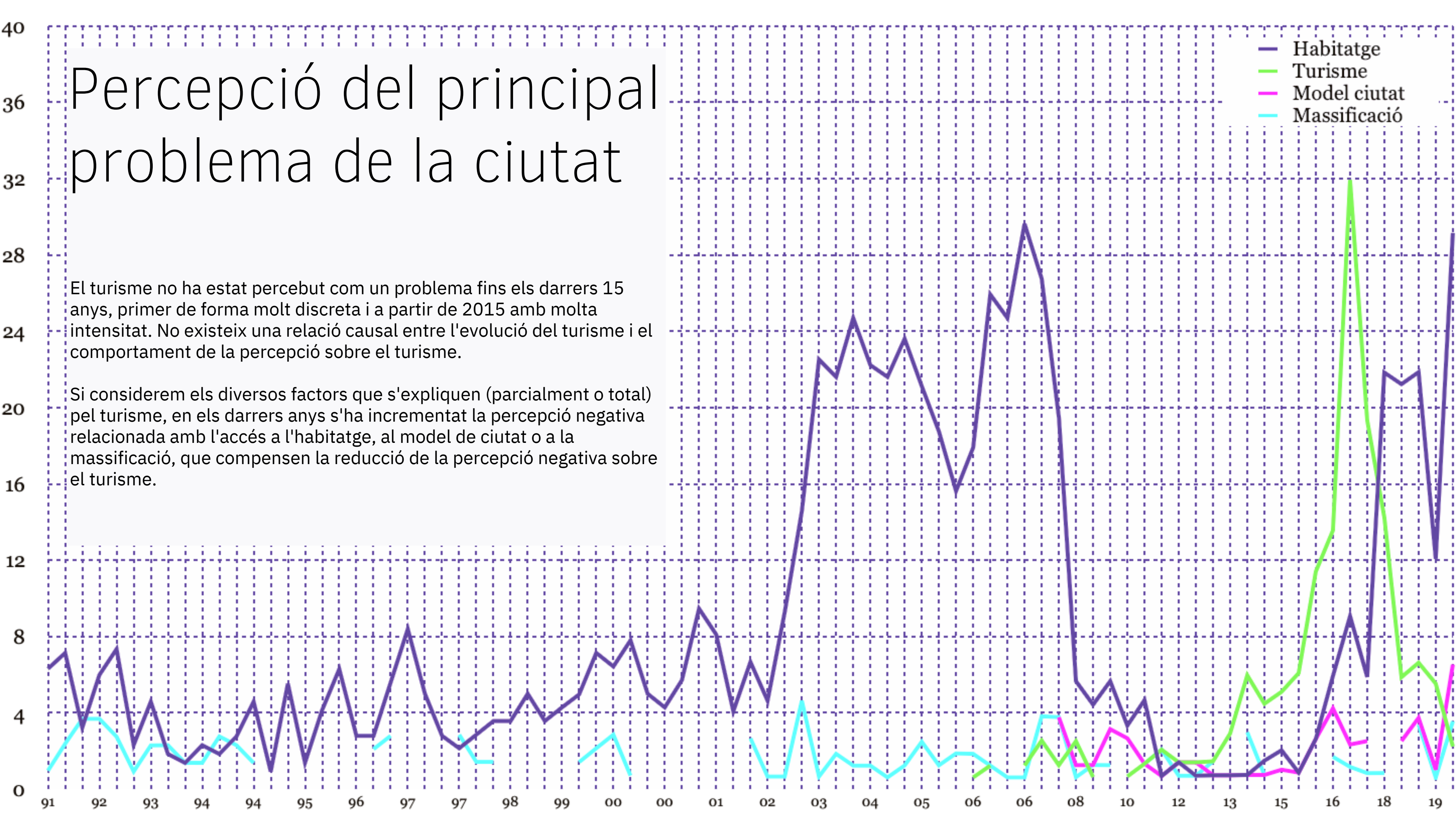

La capacitat de càrrega des de la perspectiva dels turistes estima que s'ha arribat al llindar màxim quan els visitants perceben que hi ha un nombre excessiu de turistes, el que influeix negativament en la seva experiència i pot acabar posant en perill la pervivència del model turístic.

Percepció del principal problema de la ciutat

El turisme no ha estat percebut com un problema fins els darrers 15 anys, primer de forma molt discreta i a partir de 2015 amb molta intensitat. No existeix una relació causal entre l'evolució del turisme i el comportament de la percepció sobre el turisme.

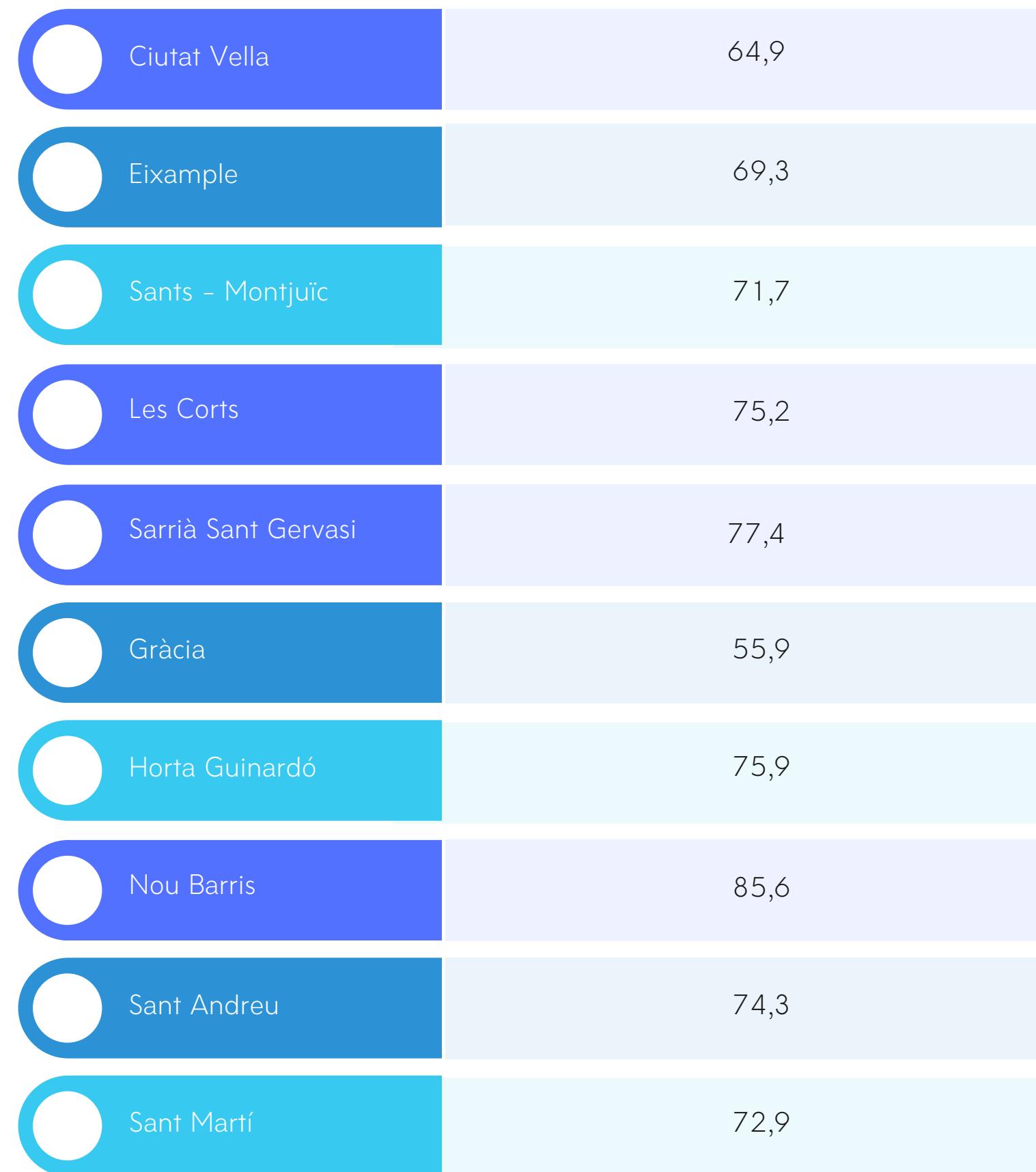
Si considerem els diversos factors que s'expliquen (parcialment o total) pel turisme, en els darrers anys s'ha incrementat la percepció negativa relacionada amb l'accés a l'habitatge, al model de ciutat o a la massificació, que compensen la reducció de la percepció negativa sobre el turisme.

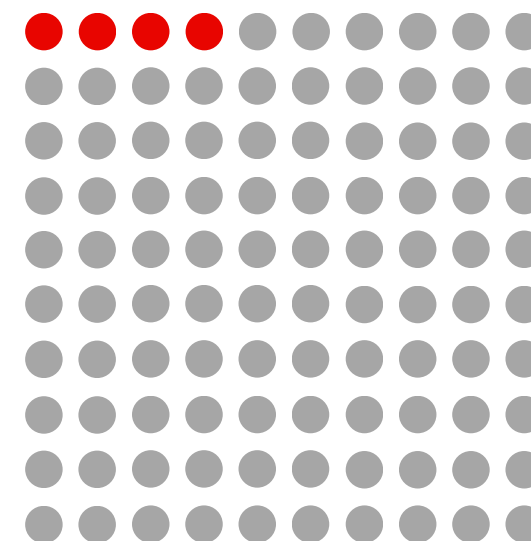
Valoració del turisme per part dels residents

Els residents de Barcelona valoren que la balança entre els impactes negatius del turisme i els impactes positius es decanta a favor de la segona. Per cada ciutadà de Barcelona que fa un balanç un negatiu n'hi ha gairebé 4,5 que fan una lectura positiva. En els darrers anys el grau de desafecció ha crescut de manera molt evident. Per cada resident de la ciutat que el 2013 feia un balanç negatiu, el 2019 n'hi havia 4. No tots els espais reaccionen de la mateixa manera. Els valors més baixos es donen en els districtes que tenen una major densitat turística i, inversament, els districtes amb una opinió més favorable són els que tenen una menor pressió turística.

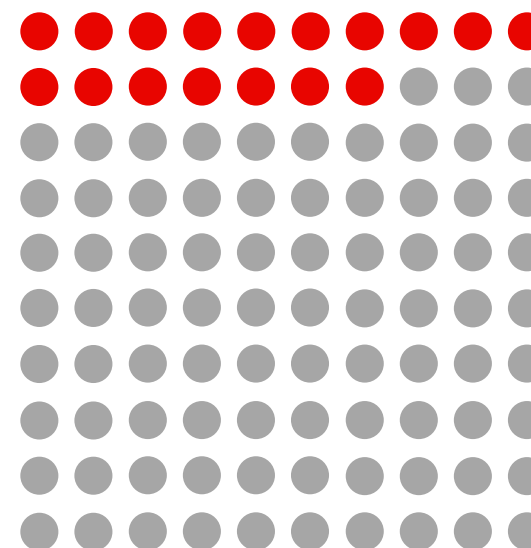
Considera que el turisme és més aviat beneficiós per Barcelona

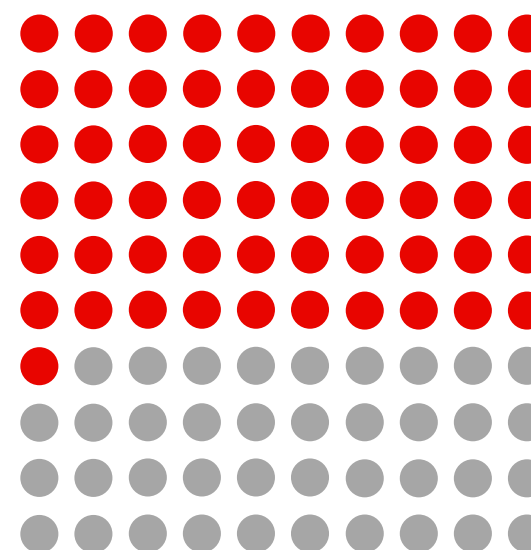
Valoració dels residents

Un 3,56% dels residents creu que el turisme és el principal problema de la ciutat. El 2017 havia estat considerat el principal problema de Barcelona. El 2019 s'identifiquen impactes relacionats amb el turisme (habitatge, massificació...).

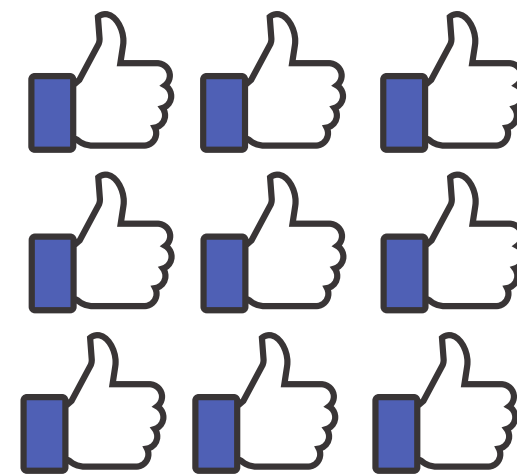
Un 16,6% dels residents creu que el turisme genera més perjudicis que beneficis. Aquest valor s'ha multiplicat per cinc en els darrers anys.

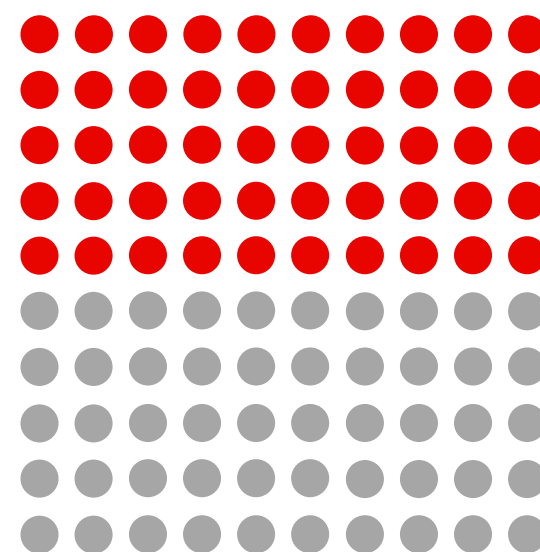
El 2019 el pes relatiu de les persones que estimen que s'ha arribat al llindar màxim de turistes supera el 60%, el màxim històric de la sèrie. La major part dels residents creuen que la ciutat ja no pot créixer més turísticament.

Valoració dels turistes

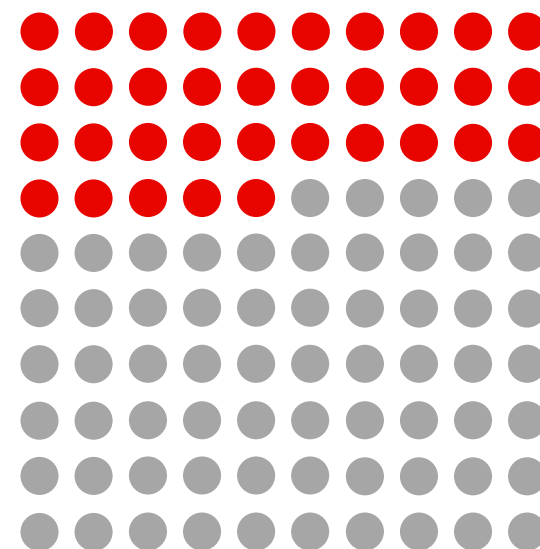
Els turistes fan una valoració de la ciutat, que ha arribat al seu llindar màxim de la sèrie i s'ha situat molt a prop de 9. Tot i així, la meitat dels turistes considera que el nombre de visitants de la ciutat és excessiu i una tercera part creu que els preus turístics són massa alts en relació amb la qualitat ofertada.

La valoració global que fan els turistes de la ciutat se situa en 8,8. L'avaluació s'ha incrementat més de mig punt i ha assolit el seu màxim històric en els darrers tres anys.

La meitat dels turistes consideren que la ciutat té massa turistes, el que condiciona el seu comportament i pot afectar la seva valoració. Aquest pes s'ha incrementat sensiblement en els darrers anys.

Un terç dels turistes estima que els preus dels serveis turístics són massa alts en relació amb la qualitat.

S ntesi

Límit de canvi acceptable

- Els estudis de capacitat de càrrega posen en qüestió la possibilitat de fixar amb un 'número màgic' els nivells de creixement que té un espai turístic, especialment en les ciutats perquè són espais habituats a les altes densitats. La capacitat de càrrega, per tant, varia segons el model de destinació desitjable, la relació entre el turisme i la resta d'activitats de la destinació i els criteris que fem en la seva avaluació.
- Aquest estudi proposa l'alternativa del Límit de Canvi Acceptable, com una eina per la presa de decisions sobre els canvis que la ciutat està disposada a assumir tenint en compte les variacions del nombre de turistes. Per fixar aquest límit, cal conèixer primer quins serien els efectes sobre els indicadors de control dels escenaris plantejats. A diferència del model de capacitat de càrrega, el focus no se centra en el nombre de turistes màxim sinó en els canvis tolerables en l'entorn, ja siguin de caràcter ecològic, físic o social. En certa manera, trasllada la pregunta inicial "Quants turistes són massa turistes" a una nova pregunta que es podria formular de la següent manera "Fins on volem arribar"
- El centre d'interés es desplaça de la quantitat de turistes admesa als canvis tolerables. És la definició dels canvis que no es volen assumir, la fixació doncs de les línies vermelles, la que determina el nombre de màxim de visitants d'un territori. La decisió sobre els límits de tolerància, els canvis màxims que una destinació pot assumir, és una decisió de caràcter polític. És la governança de la destinació, la participació dels diversos agents, la que ha de fixar aquelles línies vermelles i, en conseqüència, els valors màxims de visitants que hauria de rebre la destinació.
- El Límit de Canvi Acceptable es basa en els mateixos criteris de límit que la capacitat de càrrega: La densitat física, els criteris ambientals, la capacitat de càrrega econòmica i la capacitat social.

Dimensió del turisme

- L'estudi està basat en l'any 2019, perquè és el darrer any abans de la pandèmia. La covid-19 ha afectat la mobilitat i els darrers anys totes les variacions han d'incorporar a l'equació el fet excepcional de la restricció de la mobilitat per la malaltia. Encara no sabem els efectes de la covid de caràcter estructural, però els primers símptomes apunten a un impacte reduït.
- L'any 2019 Barcelona va acollir 17,3 milions de turistes nacionals i internacionals. Una part d'aquests turistes està clarament identificat i consta en els registres turístics, però una altra (HUTs no reglats, cases particulars...) no forma part de les estadístiques oficials i s'ha d'estimar el seu volum real. Hi ha, per tant, un marge d'incertesa en la definició del volum de visitants.
- Hem estimat uns 10,5 milions de turistes excursionistes a Barcelona. Els turistes metropolitans són els qui estan allotjats en l'ÀMB i realitzen tota la seva activitat a Barcelona (2,4 milions). El més nombrós és el col·lectiu dels turistes excursionistes, que provenen d'altres marques turístiques i fan una visita puntual a la ciutat (6,3 milions). Els creueristes excursionistes són els creueristes que no fan una pernoctació a la ciutat (1,7 milions).
- El càlcul dels excursionistes està basat en el criteri de l'OMT: Visitants fora de l'entorn habitual que no pernocten. Hem delimitat l'entorn habitual amb l'Àrea Metropolitana de Barcelona i hem considerat totes les motivacions personals, i no només l'oci, de la mateixa manera que es realitza amb el turisme. Amb aquest criteri, Barcelona acull anualment uns 29 milions d'excursionistes que és, amb molta diferència, el col·lectiu més important.
- Hem considerat el criteri de jornada i no el de pernoctació, que és el que s'ha utilitzat habitualment. Una jornada és el nombre de nits més 1, perquè incorpora el dia de sortida, que forma part de l'estada turística. Això incrementa sensiblement el nombre d'estades turístiques a la ciutat en relació a les pernoctacions. En el seu conjunt, els turistes realitzen 62 milions de jornades. Cada dia hi ha a la ciutat una mitjana de 171.000 turistes.
- Cada dia hi ha també uns 79.000 excursionistes i uns 29.000 turistes excursionistes. La ciutat acull diàriament uns 280.000 visitants de mitjana, dels quals 80.000 són excursionistes, residents a Catalunya que fan una visita a la ciutat per motius personals.

Densitat

- Barcelona és un municipi reduït, el que incrementa molt la pressió sobre l'espai per part dels seus usuaris. En el seu conjunt, la ciutat té una densitat de 1.700 turistes per kilòmetre quadrat, que s'apropa als 2.000 si considerem tant els turistes com els turistes excursionistes. El conjunt de visitants (els dos anteriors més els excursionistes) tenen una densitat de 2.750 individus per kilòmetre quadrat de mitjana. Si utilitzem el criteri del percentil 80 (el valor més elevat si no considerem els extrems), la densitat dels turistes és de 2.400 i la dels visitants de 3.200 en el conjunt de la ciutat.
- En un dia promig, hi ha a la ciutat un 6,4% de turistes; la resta d'usuaris de la ciutat són altres formes de visitants, residents, commuters o metropolitans. Si incorporem els turistes excursionistes, representen el 7,5% dels usuaris de la ciutat i un 10,4% si prenem tots els visitants. El percentil 80 del pes relatiu dels turistes a la ciutat és de 9,1% i dels visitants és del 12%.
- El turisme a Barcelona està extremadament concentrat en uns pocs districtes. El 60% dels turistes es troben situats a Ciutat Vella i l'Eixample, que tenen una densitat molt elevada, 60.000 i 50.000 turistes per kilòmetre quadrat de mitjana. Un 30% del temps mig els turistes se situen en els districtes secundaris, que estan absorbint una part dels nous moviments del turisme a la ciutat: Sants Montjuïc, Gràcia i sobretot Sant Martí.
- A Ciutat Vella, els turistes són una part molt elevada del nombre d'usuaris del districte. En un dia promig gairebé un 30% de les persones que hi ha en aquest espai són turistes (un terç si prenem el percentil 80). A l'Eixample, que té una densitat turística similar, els turistes representen un 10% del total d'usuaris (un 12% al percentil 80). La densitat és similar però el pes relatiu dels turistes a l'Eixample queda diluït per la forta presència de la resta d'usuaris de la ciutat que l'ocupen massivament, mentre que a Ciutat Vella hi predominen els turistes, que són en alguns moments els principals usuaris de l'espai. Es podria dir que l'activitat turística ha desplaçat una part dels usos urbans a Ciutat Vella, mentre que l'Eixample manté la seva capacitat d'atracció.
- L'estratègia de dispersió no només ha de tenir en compte el turisme i, de fet, no serà possible una dispersió turística si el conjunt de l'activitat de la ciutat no aconsegueix generar un model més policèntric.

Petjada ambiental

- El turisme és un gran consumidor d'aigua, que es concentra a l'hotel, però que també afecta els espais de gran afluència o la restauració. El turisme demanda un 15% del consum d'aigua de la ciutat molt per sobre del seu pes relatiu, amb uns 15 milions de metres cúbics. Si Barcelona tingués un comportament similar al de València, aquest consum directe representaria un 14% així que la petjada hídrica del turisme s'aproparia als 700 hectòmetres cúbics.
- El consum energètic dels turistes és similar al seu pes relatiu en la ciutat. Els turistes consumeixen el 6,6% de l'energia final del municipi. Tot i que els establiments d'allotjament tenen un alt consum energètic (especialment les categories més elevades), l'activitat turística no precisa de grans aportacions energètiques i la mobilitat és essencialment activa o amb mitjans de molt baixes emissions. Els turistes excursionistes tenen un impacte molt reduït en relació amb el seu volum (0,6%).
- És molt difícil estimar l'impacte del turisme en la generació de residus sòlids urbans. Seguint el mètode de l'Estudi sobre les externalitats ambientals del turisme (que ha estat la guia pel capítol de la petjada ambiental), el 2019 el turisme hauria pogut generar un 10% dels RSU de la ciutat, molt per sobre del seu pes relatiu.
- El principal impacte ambiental del turisme són les emissions, especialment les emissions derivades de l'accessibilitat. Si utilitzem el criteri d'imputar a la destinació les emissions de GEH generades en el desplaçament, el turisme internacional seria el responsable de 8,6 milions de tones de CO2 equivalent, els creuers generarien 2,9 milions, i els turistes de l'Estat espanyol en el seu conjunt emeterien 172.000 tones. El model turístic de Barcelona es caracteritza per la seva projecció internacional i especialment pel pes elevat de les llargues distàncies, que són responsables d'un volum molt elevat d'emissions. Les emissions globals del turisme són tres vegades més elevades que les emissions del conjunt de la ciutat.
- El viatge representa un 96,7% de les emissions si no considerem els creuers i un 97,5% si els considerem. Les emissions per turista se situen en 436 kgs per turista i 166 kgs per persona i dia. Si no considerem el viatge, les emissions d'un turista són de 10 Kgs. de CO2 equivalent.

Cost econòmic i social

- La despesa directa dels turistes es pot estimar en uns 6.800 milions d'euros, és a dir, un 7,8% del PIB de la ciutat el 2019, que arriba fins el 8,7% si considerem també els turistes excursionistes i un 10,3% si hi integrem els excursionistes.
- El turisme ha perdut pes com a principal problema de la ciutat, perquè ha estat desplaçat per altres problemes que parcialment es poden explicar pel turisme (massificació, accés a l'habitatge...). Per contra, en els darrers anys s'ha incrementat el nombre de turistes que considera que els perjudicis superen els beneficis del turisme. El 2019 un 61% dels residents creu que la ciutat ha arribat al seu llindar de capacitat de càrrega, que és el llindar que habitualment s'utilitza per definir el límit superior. No hi ha cap relació estadística entre l'evolució del turisme i l'evolució de la valoració del turisme.
- La valoració global que fan els turistes de la ciutat es manté en uns nivells molt alts, que han crescut en els darrers anys, Tot i així, prop de la meitat dels turistes creuen que hi ha massa turistes.